

ΟΔΗΓΙΑ Ο_Λ.ΙΙ.2_4: Οδηγίες συμπλήρωσης Λίστας Ελέγχου διακήρυξης προμηθειών και υπηρεσιών που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Λ.ΙΙ.2_4 συμπληρώνεται στις περιπτώσεις προκηρύξεων για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ.

A. ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

1. ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Συμπληρώνεται ο τίτλος της διακήρυξης του διαγωνισμού, ο οποίος πρέπει να συνάδει με τον τίτλο του αντίστοιχου υποέργου, όπως αυτός αναγράφεται στην απόφαση ένταξης και το ΤΔΠ.

2. ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ο προϋπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μίας δημόσιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό εκτός ΦΠΑ, όπως προσδιορίζεται από την Αναθέτουσα Αρχή, κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης προς δημοσίευση. Ο προσδιορισμός του προϋπολογισμού της προς ανάθεση σύμβασης είναι το καθοριστικό κριτήριο, σύμφωνα με το οποίο θα προσδιοριστεί το νομοθετικό πλαίσιο που θα διέπει τη διαδικασία ανάθεσης και συγκεκριμένα το εάν θα εφαρμοστούν οι διατάξεις του εθνικού ή του ενωσιακού δικαίου, καθώς και το εάν θα διενεργηθεί τακτικός ή πρόχειρος διαγωνισμός.

Διευκρινίζεται ότι για να προσδιοριστεί ο συνολικός προϋπολογισμός της σύμβασης θα πρέπει να εξετάζονται οι ακόλουθες δυνατές περιπτώσεις:

- εάν η προκήρυξη περιλαμβάνει, κατά τρόπο σαφή και πλήρη, δικαιώματα προαίρεσης για συμπληρωματικές αναθέσεις (άρθρο 2 παρ. 2β ΠΔ 118/2007)
- εάν το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης υποδιαιρείται σε τμήματα και εάν προσδιορίζεται ποια είναι αυτά (άρθρο 2 παρ. 2β ΠΔ 118/2007), οπότε και ο προϋπολογισμός θα διαμορφωθεί από το σύνολό τους
- εάν είναι δυνατή η υποβολή προσφοράς για ορισμένα μόνο από τα ζητούμενα είδη (άρθρο 2 παρ. 2β ΠΔ 118/2007)
- εάν αποτυπώνεται στην προκήρυξη η δυνατότητα το αρμόδιο για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού όργανο, με αιτιολογημένη γνωμοδότησή του να προτείνει κατακύρωση της προμήθειας για μεγαλύτερη ή μικρότερη ποσότητα κατά ποσοστό στα εκατό που θα καθορίζεται στην διακήρυξη (άρθρο 21 περ. α ΠΔ 118/2007).

3. ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ

Συμπληρώνονται τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής.

4. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΕΥΧΩΝ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ

Συμπληρώνεται η ημερομηνία υποβολής των τευχών στην αρμόδια αρχή διαχείρισης.

5. ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ως **τεύχη προκήρυξης** νοούνται είτε ένα ενιαίο έγγραφο είτε αυτοτελή επιμέρους έγγραφα που συνέχονται μεταξύ τους και που περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστο συνολικά τα εξής:

- Γενικούς όρους διενέργειας του διαγωνισμού (ενδεικτικά εφαρμοστέο δίκαιο, κανόνες δημοσιότητας, διαδικασία υποβολής προσφορών, εγγυήσεις συμμετοχής, κριτήρια ποιοτικής επιλογής υποψηφίων, δικαιολογητικά συμμετοχής, λόγοι αποκλεισμού, στάδια αξιολόγησης προσφορών, κριτήρια ανάθεσης, τρόπος ανάδειξης αναδόχου, διαδικασία κατακύρωσης, υπογραφή σύμβασης, δικαστικές προσφυγές ή ενστάσεις).
- Τεχνικές προδιαγραφές.
- Οικονομικούς όρους (περιεχόμενο και τρόπος υποβολής οικονομικής προσφοράς).

Οι δικαιούχοι που αναθέτουν προμήθειες ή μικτές συμβάσεις βάσει των διατάξεων του ΠΔ 118/2007 «Κανονισμός Προμηθειών Δημοσίου» θα πρέπει να επισυνάπτουν στη προκήρυξη σχέδιο σύμβασης (αρ. 2 παρ. 2 περ. ιθ), το οποίο όμως δεν εξετάζεται στον προέλεγχο αυτής από τη Διαχειριστική Αρχή.

Οι δικαιούχοι που θέλουν να κάνουν χρήση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, όπως αναλύεται κατωτέρω (ερώτηση 18), προσκομίζουν και το σχέδιο της ανακοίνωσης της πρόσκλησης για τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό.

6. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Συμπληρώνεται αναλόγως με το εάν πρόκειται για σύναψη σύμβασης προμηθειών ή υπηρεσιών.

Υπενθυμίζεται ότι οσάκις μια μικτή δημόσια σύμβαση έχει ως **αντικείμενο συγχρόνως την προμήθεια προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών**, το εφαρμοστέο κριτήριο για να κριθεί αν η σύμβαση πρέπει να θεωρηθεί ως σύμβαση προμηθειών ή ως σύμβαση υπηρεσιών είναι **η αξία των προϊόντων και των υπηρεσιών** που καλύπτει η σύμβαση (άρθρο 2 παρ. 2δ εδ.β ΠΔ 60/2007). Το προαναφερόμενο κριτήριο έχει χαρακτήρα ποσοτικό, αναφέρεται δηλαδή συγκεκριμένα στην αξία της αντιπαροχής που οφείλεται ως αμοιβή της συνιστώσας «προϊόντα» και της συνιστώσας «υπηρεσίες» που ενσωματώνει η συγκεκριμένη σύμβαση. (Για τις μικτές συμβάσεις βλ. ειδικότερα το αριθμ. πρωτ. 14415/ΕΥΘΥ 378/26.3.2014 έγγραφο της ΕΥΘΥ).

7. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

7.1. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΤΙΘΕΜΕΝΕΣ ΚΑΤ'ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ.

Με το άρθρο 22Ε του ΠΔ 118/2007 παρέχεται στις Αναθέτουσες Αρχές η δυνατότητα να εισαγάγουν κοινωνικά κριτήρια για τη σύναψη συμβάσεων με επιχειρήσεις όπου η πλειοψηφία των εργαζομένων είναι άτομα με ειδικές ανάγκες με στόχο την ένταξη των εν λόγω ατόμων στην αγορά εργασίας.

Στην περίπτωση αυτή, η προκήρυξη του διαγωνισμού θα πρέπει να μνημονεύει την παρούσα διάταξη.

8. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

Οι τρόποι ανάθεσης μίας δημόσιας σύμβασης προμηθειών ή υπηρεσιών κατηγοριοποιούνται ως εξής:

Ανοικτή διαδικασία Κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας δύναται να υποβάλει προσφορά
Κλειστή διαδικασία Κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει αλλά μόνο όσοι έχουν προσκληθεί από την Αναθέτουσα Αρχή μπορούν να υποβάλλουν προσφορά

Διαδικασία με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης

Οι Αναθέτουσες Αρχές διαβουλεύονται με τους υποψηφίους της επιλογής τους και διαπραγματεύονται τους όρους της σύμβασης

9. ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

Τα κριτήρια ανάθεσης δύναται να είναι τα εξής δύο: είτε αποκλειστικά η χαμηλότερη τιμή είτε η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Άλλα κριτήρια ανάθεσης δεν νοούνται και δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτά.

Με την προκήρυξη θα πρέπει να θεσπίζεται κατά τρόπο σαφή ένα κριτήριο ανάθεσης, είτε αυτό της χαμηλότερης τιμής, είτε εκείνο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς. Το σύνολο της προκήρυξης θα πρέπει να συνταχθεί με άξονα το ποιο θα είναι το κριτήριο ανάθεσης, χωρίς να γίνεται σύγχυση και να παρεισφύουν στην αξιολόγηση στοιχεία που προσδιάζουν σε κριτήριο που δεν εφαρμόζεται (ΣΤΕ 2573/2009)

10. ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

10.1 Οι **Συμφωνίες πλαίσιο** (άρθρο 22Α ΠΔ 118/07) δεν αποτελούν νέο τύπο δημόσιας σύμβασης αλλά μία μέθοδο την οποία η αναθέτουσα αρχή μπορεί να χρησιμοποιήσει κατά την επιλογή του αντισυμβαλλομένου της, στο πλαίσιο μιας διαγωνιστικής διαδικασίας άνω και κάτω των ορίων των οδηγιών της ΕΕ. Στις συμφωνίες αυτές διατυπώνονται οι όροι και οι προϋποθέσεις, βάσει των οποίων είναι δυνατή η σύναψη επιμέρους συμβάσεων μεταξύ των αναθετουσών αρχών και των αντισυμβαλλομένων, πολλές φορές μάλιστα προτού καν προκύψει η συγκεκριμένη ανάγκη για την αναθέτουσα αρχή. Η μέθοδος αυτή επιτρέπει στην αναθέτουσα αρχή να ικανοποιεί εγκαίρως και σε χαμηλές τιμές τις ανάγκες της σε αγαθά των οποίων η προμήθεια επαναλαμβάνεται κατ' έτος ή σε μικρότερα χρονικά διαστήματα, εξασφαλίζοντας την απαιτούμενη ευελιξία και ταχύτητα στις διαγωνιστικές διαδικασίες. Ταυτόχρονα, η τετραετής μέγιστη διάρκεια τους διασφαλίζει την αρχή της ίσης μεταχείρισης και τον ανταγωνισμό.

Η προσφυγή σε αυτή τη μέθοδο συνεπάγεται τα ακόλουθα στάδια:

i. Σύναψη της συμφωνίας- πλαισίου: Για τη σύναψη της συμφωνίας-πλαίσιο διενεργείται τακτικός διαγωνισμός (με ανοικτή ή κλειστή διαδικασία). Η σύναψη μιας τέτοιας συμφωνίας δεν περιλαμβάνει κάποια συμβατική δέσμευση για ενεργοποίηση αυτής από την αναθέτουσα αρχή σε περίπτωση που η εκτιμώμενη ανάγκη για προμήθεια αγαθών δεν ανακύψει στο χρονικό διάστημα που καλύπτει η συμφωνία. Μια τέτοια συμφωνία μπορεί να συνάπτεται είτε με έναν μόνο οικονομικό φορέα (παρ.3) είτε με περισσότερους (τρεις τουλάχιστον) (παρ.). Σημειώνεται ότι για τη σύναψη της αρχικής συμφωνίας- πλαισίου ακολουθείται ανοικτή ή κλειστή διαδικασία.

ii. Σύναψη εκτελεστικών συμβάσεων: Το δεύτερο στάδιο περιλαμβάνει τη σύναψη των εκτελεστικών συμβάσεων η οποία πραγματοποιείται:

ii.α. είτε χωρίς διαγωνισμό σε περίπτωση που η συμφωνία – πλαίσιο καθορίζει όλους τους αναγκαίους όρους

ii.β. είτε με διαβούλευση ή με νέο διαγωνισμό σε περίπτωση που δεν έχουν καθορισθεί όλοι οι όροι εκ των προτέρων στη συμφωνία-πλαίσιο (παρ.3 εδ.β και παρ. 4 περ. β .

Τόσο οι συμφωνίες-πλαίσιο όσο και οι εκτελεστικές αυτών συμβάσεις αποστέλλονται για προληπτικό έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο κατά τις οικείες διατάξεις (παρ. 6 εδ. β).

10.2 Ηλεκτρονικός Πλειστηριασμός (άρθρο 22B ΠΔ 118/2007)

Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός (eAuction) είναι ένα στάδιο που διεξάγεται με χρήση ηλεκτρονικών μέσων, δηλαδή μέσω συστημάτων (πλατφόρμες) που δίνουν τη δυνατότητα στους υποψηφίους να υποβάλλουν νέες βελτιωμένες οικονομικές προσφορές. Εφαρμόζεται μόνο όταν οι προδιαγραφές των διαγωνισμών μπορούν να προσδιοριστούν με απολύτως ακριβή τρόπο (παρ. 2). Συνεπώς, ορισμένες συμβάσεις υπηρεσιών, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο

υπηρεσίες πνευματικού δημιουργού, όπως ο σχεδιασμός έργων, δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ηλεκτρονικών πλειστηριασμών. Χρήση του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού μπορεί να γίνει και στην περίπτωση του νέου διαγωνισμού μεταξύ των μερών μιας συμφωνίας- πλαισίου της παρ.4 περ. β' του άρθρου 22Α καθώς και στο πλαίσιο των δυναμικών συστημάτων αγορών (παρ.2).

Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός διενεργείται μετά την αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών των συμμετεχόντων και πριν από την κατακύρωση της προμήθειας (παρ.2). Οι αναθέτουσες αρχές, δηλαδή, διενεργούν μια πρώτη πλήρη αξιολόγηση των προσφορών σύμφωνα με τα επιλεγμένα κριτήρια και στη συνέχεια προσκαλούν όσους έχουν υποβάλλει παραδεκτές προσφορές να υποβάλλουν νέες τιμές ή/και νέες αξίες. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός δεν αρχίζει προτού παρέλθουν δύο (2) εργάσιμες ημέρες από την αποστολή των προσκλήσεων (παρ. 7). Κατά τη διάρκεια του πλειστηριασμού οι συμμετέχοντες βλέπουν στον υπολογιστή τους μια οθόνη με πληροφορίες για τη χαμηλότερη οικονομική προσφορά που έχει υποβληθεί και την κατάταξή τους στο διαγωνισμό, αλλά δεν έχουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν ποιοι άλλοι υποψήφιοι υποβάλλουν προσφορές ούτε ποιος είναι ο εκάστοτε μειοδότης (παρ.9).

Η χρήση των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών ενδείκνυται ιδιαίτερα για τους διαγωνισμούς για προμήθειες προϊόντων σε μεγάλες ποσότητες και για υλικά με κοινές τεχνικές προδιαγραφές, όπου μικρή διαφορά στη μοναδιαία τιμή καταλήγει σε σημαντικό συνολικό οικονομικό όφελος.

Όταν οι Αναθέτουσες Αρχές αποφασίσουν να κάνουν χρήση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού το αναφέρουν στην προκήρυξη, η συγγραφή υποχρεώσεων θα πρέπει να περιλαμβάνει κάποια ελάχιστα σημεία που προσδιορίζει ο νόμος μεταξύ των οποίων η τιμή εκκίνησης του πλειστηριασμού, το χρονοδιάγραμμα αυτού και ο τρόπος αντιμετώπισης τεχνικών προβλημάτων κατά τη διάρκεια του (παρ.4) ενώ προσκομίζουν προς έλεγχο το σχέδιο της ανακοίνωσης της πρόσκλησης για συμμετοχή σε ηλεκτρονικό πλειστηριασμό. Οι Αναθέτουσες Αρχές δεν μπορούν να προσφεύγουν καταχρηστικά σε ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, ώστε να εμποδίζουν την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού ή να τροποποιούν το αντικείμενο της σύμβασης, όπως αυτό έχει καθοριστεί στην προκήρυξη του διαγωνισμού και προσδιοριστεί στην συγγραφή υποχρεώσεων.

10. 3. Η δημιουργία δυναμικού συστήματος αγορών (άρθρο 22Δ ΠΔ 118/07) είναι μια καθ'ολοκληρίαν ηλεκτρονική διαδικασία που αφορά αγορές τρέχουσας χρήσης που ικανοποιούν τις ανάγκες της Αναθέτουσας Αρχής, είναι περιορισμένη χρονικά και ανοικτή καθ' όλη τη διάρκειά της, σε κάθε οικονομικό φορέα, ο οποίος πληροί τα κριτήρια επιλογής και έχει υποβάλλει ενδεικτική προσφορά, σύμφωνα προς τη συγγραφή υποχρεώσεων. Κατά την εφαρμογή του δυναμικού συστήματος αγορών οι Αναθέτουσες Αρχές ακολουθούν τους κανόνες της ανοικτής διαδικασίας σε όλες τις φάσεις της. Η διάρκεια ενός δυναμικού συστήματος αγορών δεν μπορεί να υπερβαίνει την τετραετία. Οι Αναθέτουσες Αρχές δεν μπορούν να προσφεύγουν καταχρηστικά σε αυτό το σύστημα, ώστε να εμποδίζουν την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού.

B. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

I. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

Ερώτηση 1: Οι υποχρεώσεις δημοσιότητας του φορέα, όπως περιγράφονται στο σχέδιο της προκήρυξης, αντιστοιχούν στο νομικό πλαίσιο της διαδικασίας ανάθεσης;

Η ερώτηση αυτή σκοπεί στην καταρχήν παράθεση εκ μέρους του δικαιούχου και τον έλεγχο εκ μέρους του φορέα διαχείρισης των υποχρεώσεων δημοσιότητας που υπαγορεύονται από το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ελεγχόμενη υπό ανάθεση δημόσια σύμβαση.

Σε περίπτωση που η υπό ανάθεση δημόσια σύμβαση διέπεται από το ΠΔ 118/2007, οι υποχρεώσεις δημοσιότητας του φορέα αποτυπώνονται στο άρθρο 4 παρ. 2 αυτού. Όταν η υπό ανάθεση δημόσια σύμβαση διέπεται από τον εγκεκριμένο Κανονισμό Ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων του φορέα, οι υποχρεώσεις δημοσιότητας ελέγχονται επίσης διότι η επιλεξιμότητα των δαπανών των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων, σύμφωνα με το άρθρο 38 της υπ'

αρ. 14053/ΕΥΣ1749/27-03-2008 (ΦΕΚ Β' 540) απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (εφεξής ΥΠΑΣΥΔ), ως ισχύει, συνδέεται και με ένα προσήκοντα βαθμό δημοσιότητας. Επιπλέον, η Ερμηνευτική Ανακοίνωση 2006/С179/02 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το ενωσιακό δίκαιο που εφαρμόζεται στην ανάθεση συμβάσεων οι οποίες δεν καλύπτονται ή καλύπτονται εν μέρει από τις Οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις, αναφέρει ότι οι Αναθέτουσες Αρχές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τις αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, των μη διακρίσεων, της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας, της αναλογικότητας και της αμοιβαίας αναγνώρισης, καθώς και το δικαίωμα εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Σε ό,τι ειδικότερα αφορά στις δημόσιες συμβάσεις, οι αρχές αυτές μετουσιώνονται σε υποχρέωση της Αναθέτουσας Αρχής αφενός να τηρεί την αρχή της διαφάνειας, δηλαδή να διασφαλίζει έναν επαρκή βαθμό δημοσιότητας που να καθιστά δυνατή την ταυτόχρονη ενημέρωση όλων των ενδεχόμενων αναδόχων για τη δυνατότητα συμμετοχής τους σε μια διαδικασία ανάθεσης και αφετέρου να διασφαλίζει τον αμερόληπτο χαρακτήρα των διαδικασιών ανάθεσης. Για τους ανωτέρω λόγους, πρέπει να επιλέγεται το καταλληλότερο μέσο δημοσιοποίησης των προκηρύξεων, ούτως ώστε αυτές να παρέχουν τόσες πληροφορίες, όσες χρειάζεται σε κανονικές συνθήκες μία επιχείρηση για να αποφασίσει εάν είναι σκόπιμο να εκδηλώσει το ενδιαφέρον της.

Σε κάθε περίπτωση υπόψη θα πρέπει να λαμβάνονται και να εφαρμόζονται, όπου χρειάζεται και οι πρόσθετες υποχρεώσεις δημοσιότητας που προβλέπουν οι Ν. 3548/2007 (ΦΕΚ Α' 68) (άρθρο 3 Α παρ.3 και Β παρ.3) και 3861/2010 (ΦΕΚ Α' 112) (Πρόγραμμα Διαύγεια) , ως ισχύουν.

Επίσης, από τη θέση σε εφαρμογή των ρυθμίσεων του άρθρου 11 παρ. 5 του νόμου 4013/2011 (ΦΕΚ Α' 204), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 10 του ν. 4038/2012 (ΦΕΚ Α' 14) και εξειδικεύτηκε εφαρμοστικά με την υπ.άρ. Π1/2380/18-12-2012 (ΦΕΚ 3400/Β/2012) κοινή υπουργική απόφαση, συστάθηκε και ρυθμίστηκε η λειτουργία και διαχείριση του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (Γενική Γραμματεία Εμπορίου) (στο εξής Μητρώο, www.eprocurement.gov.gr). Το μητρώο αφορά στη συλλογή, επεξεργασία και δημοσιοποίηση στοιχείων που αφορούν σε δημόσιες συμβάσεις, συναπτόμενες γραπτώς, με ηλεκτρονικό μέσο ή προφορικά, μεταξύ των φορέων του δημοσίου τομέα και τρίτων, με αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών και την παροχή υπηρεσιών σε όλα τα στάδια ανάθεσης και εκτέλεσης, ανεξαρτήτως διαδικασίας, με προϋπολογισμό ύψους ίσου ή μεγαλύτερου των χιλίων (1.000) ευρώ. Η υποχρέωση καταχώρισης αφορά στις προκηρύξεις ή προσκλήσεις δημοσίων συμβάσεων προμήθειας αγαθών, παροχής υπηρεσιών και έργων, πλην εκείνων οι οποίες κατά νόμο δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ελλείψει της προσήκουσας καταχώρισης αυτών των συμβάσεων και της έκδοσης Αριθμού Διαδικτυακής Ανάρτησης τους, δεν εκτελείται οποιαδήποτε δαπάνη αυτών και δεν εξασφαλίζεται η κανονικότητα των δαπανών τους.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία :

Άρθρ. 38 ΥΠΑΣΥΔ Άρθρο 4 παρ. 2 περ. α-δ ΠΔ 118/2007

Άρθρο 3 Α παρ. 3 και Β παρ. 3 Ν 3548/2007,

Άρθρο 11 παρ. 5 Ν 4013/2011,

Εγκεκριμένος Κανονισμός Ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων κ.ά.

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

- Σχέδια περιλήψεων υποχρεωτικών δημοσιεύσεων προκήρυξης

Ερώτηση 2: Προβλέπεται η τήρηση της ελάχιστης προθεσμίας παραλαβής αιτήσεων και προσφορών από την Αναθέτουσα Αρχή για τις περιπτώσεις:

2.1. Ανοικτής Διαδικασίας

2.2. Κλειστής Διαδικασίας

Ανάλογα με την ακολουθούμενη διαδικασία πρέπει να τηρούνται οι ελάχιστες προθεσμίες που προβλέπονται στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ελεγχόμενη υπό ανάθεση δημόσια σύμβαση (ΠΔ 118/2007 ή εγκεκριμένος Κανονισμός Ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων). Ο έλεγχος αφορά στην πρόβλεψη των προθεσμιών αυτών στο σώμα της προκήρυξης.

Για τις διαδικασίες ανάθεσης που διέπονται από το ΠΔ 118/2007, οι ελάχιστες προθεσμίες είναι οι κάτωθι:

Προθεσμίες για προκήρυξη διαγωνισμού ΠΔ 118/2007		
A. Κανονικές προθεσμίες		
- ανοικτός διαγωνισμός	30 ημέρες	από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων και στον ελληνικό τύπο
- κλειστός διαγωνισμός (α' φάση)	20 ημέρες	από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων και στον ελληνικό τύπο
- κλειστός διαγωνισμός (β' φάση)	20 ημέρες	από την ημερομηνία αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης υποβολής προσφορών
B. Σύντμηση προθεσμιών για λόγους επείγοντος		
- ανοικτός διαγωνισμός	15 ημέρες	από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων και στον ελληνικό τύπο
- κλειστός διαγωνισμός (α' φάση)	10 ημέρες	από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων και στον ελληνικό τύπο
- κλειστός διαγωνισμός (β' φάση)	10 ημέρες	από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης

Η προθεσμία αρχίζει από την επόμενη της ημέρας, όπου έγινε το γεγονός που αποτελεί την αφετηρία της (άρθρα 240 - 246 του Αστικού Κώδικα). Στην περίπτωση διαφορετικών ημερομηνιών δημοσίευσης λαμβάνεται υπόψη η τελευταία. Για τον καθορισμό των προθεσμιών στους κλειστούς διαγωνισμούς συνυπολογίζονται και οι ημερομηνίες της δημοσίευσης της προκήρυξης στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων και στον ελληνικό τύπο και της τελευταίας ημερομηνίας για την υποβολή της αίτησης συμμετοχής (α' φάση), καθώς και οι ημερομηνίες της έγγραφης πρόσκλησης και της τελευταίας ημερομηνίας για την υποβολή της προσφοράς (β' φάση).

Διαδικασίες με επίκληση του επείγοντος εφαρμόζονται μόνο στις περιπτώσεις για τις οποίες υπάρχει επαρκής τεκμηρίωση του επείγοντος. Οι Αναθέτουσες Αρχές δεν μπορούν να επικαλούνται λόγους επείγοντος που προκύπτουν από άστοχο προγραμματισμό ή και από την έλλειψη δικής τους επιμέλειας. Έχει κριθεί λ.χ. ότι οι επικαλούμενοι από την Αναθέτουσα Αρχή λόγοι περί στενών περιθωρίων απορρόφησης κοινοτικών κονδυλίων, δεν συνιστούν λόγους επείγουσας ανάγκης που να δικαιολογούν τη σύντμηση προθεσμιών, όταν δεν προκύπτει πως συνδέεται η εξασφάλιση της απορρόφησης με την ως άνω σύντμηση (Απόφαση ΣτΕ 1808/2006). Συνεπώς, για τη νόμιμη σύντμηση τόσο της προθεσμίας υποβολής αιτήσεων συμμετοχής, όσο και της προθεσμίας υποβολής προσφορών από τους ενδιαφερομένους, απαιτείται απαραίτητα, να προσδιορίζονται, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, τα έκτακτα περιστατικά ή οι εξωγενείς εκείνοι λόγοι επείγουσας ανάγκης, που καθιστούν αδύνατη την τήρηση των κανονικών προθεσμιών (βλ. ενδεικτικά Αποφάσεις ΕΣ, 78/2007, , 12/2003, , ΣτΕ, 1747/2011, 1808/2006).

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο 10 ΠΔ 118/2007

Άρθρα 240-246 ΑΚ

Αποφάσεις: ΕΣ , 78/2007, , 12/2003, , ΣΤΕ 1747/2011, ΣΤΕ 1808/2006

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

2.1 παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

2.2 κατ' ελάχιστον απόφαση αρμοδίου οργάνου του δικαιούχου σχετικά με την επίκληση επειγόντος και κατά περίπτωση εισηγήσεις/γνωμοδοτήσεις προς τα ανωτέρω αρμόδια όργανα.

Ερώτηση 3: Αναφέρεται η πηγή χρηματοδότησης της υπό ανάθεση σύμβασης;

Θα πρέπει να αναφέρονται αναλυτικά οι πηγές χρηματοδότησης, δηλαδή: το Ταμείο Χρηματοδότησης της Πράξης (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ), το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, στο οποίο έχει ενταχθεί καθώς και οι εθνικοί πόροι, σύμφωνα με τα άρθρα 8, 9 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006. Η υποχρέωση αυτή δεν αφορά σε έλεγχο προκηρύξεων συμβάσεων που έχουν ήδη ανατεθεί κατά την ημερομηνία προελέγχου των προκηρύξεων τους, επειδή οι συμβάσεις αυτές εντάχθηκαν σε επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ μεταγενέστερα από την ημερομηνία ανάθεσής τους.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Αρ. 8, 9 Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

II. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ

A. ΓΕΝΙΚΑ

Ερώτηση 4: Το θεσμικό πλαίσιο που περιγράφεται στην προκήρυξη αντιστοιχεί με το εφαρμοστέο στην υπό ανάθεση σύμβαση;

- Για τις υπό εξέταση προκηρύξεις, εκτός από την αναφορά του νομικού πλαισίου που διέπει το φορέα της ανάθεσης, αναγκαία είναι η μνεία και εφαρμογή τουλάχιστον των ακόλουθων εθνικών νομοθετημάτων, ως ισχύουν:
  - Ν 4314/2014
  - Ν 4270/2014
  - Ν 3863/2010, άρθρο 68 κατά περίπτωση
  - Ν 3614/2007
  - Ν 3548/2007
  - Ν 3861/2010ΠΔ 118/2007 ή ο οικείος εγκεκριμένος κανονισμός προμηθειών ή ανάθεσης υπηρεσιών,
  - ΥΑ 14053/ΕΥΣ1749/2008 (ΥΠΑΣΥΔ) , ως ισχύει το κανονιστικό πλαίσιο που ρυθμίζει ζητήματα εκπροσώπησης και νομιμοποίησης της αναθέτουσας αρχής έναντι τρίτων (ανάδοχος, δικαστήρια, διοικητικές αρχές),
  - διατάξεις ή αποφάσεις αρμοδίων οργάνων της Αναθέτουσας Αρχής με τις οποίες ορίζονται τα αντιπροσωπευτικά όργανα, όλα τα συλλογικά όργανα - επιτροπές που συμμετέχουν τόσο στην ανάθεση όσο και στην εκτέλεση της σύμβασης της Αναθέτουσας Αρχής.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία :

Το ανωτέρω νομικό πλαίσιο που διέπει τις αναθέσεις του Δικαιούχου – Αναθέτουσας Αρχής

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 5: Γίνεται συγκεκριμένη αναφορά στη διάρκεια και στα παραδοτέα της σύμβασης;

Η προκήρυξη πρέπει να ορίζει με σαφήνεια τη διάρκεια του έργου. Επίσης, θα πρέπει να προδιαγράφει συγκεκριμένα τα ζητούμενα παραδοτέα (αγαθά ή υπηρεσίες), ώστε να μπορούν να αξιολογηθούν οι προσφορές κατά τρόπο αντικειμενικό με βάση τις ίδιες απαιτήσεις παροχής.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Απόφαση ένταξης

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 6: Η προκήρυξη περιλαμβάνει τα στοιχεία που απαιτούνται ώστε οι συμμετέχοντες να γνωρίζουν με σαφήνεια πώς να συντάξουν την προσφορά τους, πώς, πού και πότε να την υποβάλλουν και για ποιους λόγους κινδυνεύει να απορριφθεί;

Σαφείς είναι οι όροι όταν μπορούν να ερμηνευθούν μονοσήμαντα, δεν επιδέχονται διφορούμενων ερμηνειών και από την απλή ανάγνωσή τους προκύπτει ξεκάθαρα ποια είναι η υποχρέωση των προσφερόντων και ποιες είναι οι ποινές αν δεν τις τηρήσουν. Η σαφήνεια επίσης συνεπάγεται μη άσκοπη επανάληψη των ίδιων όρων σε διαφορετικά σημεία της προκήρυξης και ανυπαρξία αντιφατικών ρυθμίσεων για το ίδιο ζήτημα. Η προκήρυξη θα πρέπει να περιγράφει αναλυτικά τον τρόπο με τον οποίο γίνονται αποδεκτές ή απορρίπτονται οι προσφορές των προσφερόντων. Ενδεικτικά, θα πρέπει να ορίζει την γλώσσα της προσφοράς, τα ελάχιστα στοιχεία δομής και αρίθμησης που απαιτούνται από την Αναθέτουσα Αρχή, την υποχρεωτική απόρριψη προσφορών που περιέχουν ασάφειες, το αν δύνανται να υποβληθούν ηλεκτρονικά, τις προθεσμίες κατάθεσης, τον τρόπο με τον οποίο τηρείται η εμπιστευτικότητα των προσφορών (σφραγισμένοι φάκελοι ή κιβώτια, ή δείγματα κ.λπ.), τα διακριτικά γνωρίσματα κάθε προσφοράς (π.χ. ότι αφορούν τον διαγωνισμό και ότι απευθύνονται στην Αναθέτουσα Αρχή κ.λπ.), το διαχωρισμό μεταξύ πρωτοτύπου και αντιγράφου, αν ζητούνται αντίγραφα, την ισχύ των ηλεκτρονικών αντιγράφων.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο 20 παρ. 3 ΠΔ 118/2007

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 7: Η προκήρυξη αναλύει με σαφήνεια το σύνολο των επιμέρους διακριτών σταδίων του διαγωνισμού;

Τα στάδια του διαγωνισμού θα πρέπει να ορίζονται με σαφήνεια στην προκήρυξη και να είναι αυτοτελή, ούτως ώστε να αποκλείεται κάθε σύγχυση μεταξύ τους. Η υποχρέωση διαχωρισμού των σταδίων του διαγωνισμού προκύπτει από την αρχή της αυστηρά τυπικής διαδικασίας των διαγωνισμών και την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων και αποσκοπεί στην διασφάλιση της διαφάνειας και του πραγματικού ανταγωνισμού (ΕΣ, 88/2005). Η διενέργεια του διαγωνισμού θα πρέπει να γίνεται ανά διαδοχικά στάδια, με συμμετοχή των υποψηφίων που δεν έχουν μέχρι την έναρξη του εκάστοτε σταδίου αποκλειστεί.

Σαφήνεια επιτυγχάνεται όταν από τους όρους της προκήρυξης γίνεται εύκολα κατανοητό ότι υπάρχουν διακριτά στάδια του διαγωνισμού στα οποία χωρούν συγκεκριμένες ενέργειες από κατανομαζόμενα όργανα. Με τον τρόπο

αυτό, γίνεται εύκολα αντιληπτό με ποια πράξη και από ποιο όργανο αρχίζει και ολοκληρώνεται το στάδιο και ποιες είναι οι έννομες συνέπειες της συμμετοχής των μερών σε κάθε στάδιο. Συγκεκριμένα στα άρθρα 9α, 19, 20 και 38 του ΠΔ 118/2007 ορίζεται και συνάγεται ερμηνευτικά ότι μόνο τα ανεξάρτητα συλλογικά όργανα που συστήνονται και συγκροτούνται κατά τις οικείες διατάξεις δύνανται να διενεργούν το διαγωνισμό, δηλαδή αποσφραγίζουν, εξετάζουν, αξιολογούν και εισηγούνται στο αρμόδιο όργανο της Αναθέτουσας Αρχής, το οποίο εντέλει λαμβάνει την απόφαση.

Για παράδειγμα, το στάδιο της τεχνικής αξιολόγησης οφείλει να είναι διαφορετικό από το στάδιο της αξιολόγησης των οικονομικών προσφορών. Η προκήρυξη οφείλει να ορίζει με ποια πράξη του αποφασίζοντος οργάνου της αναθέτουσας αρχής λογίζεται ότι ολοκληρώνεται καθένα στάδιο, και αν αυτή η πράξη δύνανται να προσβληθεί περαιτέρω με ενέργειες των προσφερόντων που έχουν έννομο συμφέρον.

Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνεται πάντως ότι σύμφωνα με την παρ. 13 του άρθρου 25 του Ν 3614/2007 και την παρ. 10 του άρθρου 28 του Ν 4314/2014 στις προκηρύξεις συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΣΠΑ δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, μπορεί να προβλέπεται κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, ότι για τα αποτελέσματα του σταδίου του ελέγχου των δικαιολογητικών συμμετοχής και του σταδίου της αξιολόγησης της τεχνικής προσφοράς μπορεί να εκδίδεται μια και μόνο εκτελεστή διοικητική πράξη από το κατά περίπτωση αρμόδιο όργανο. Ομοίως, στις ίδιες προκηρύξεις μπορεί να προβλέπεται ότι και για τα αποτελέσματα του σταδίου της αξιολόγησης της οικονομικής προσφοράς και του σταδίου του ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης του προσωρινού αναδόχου μπορεί να εκδίδεται μια και μόνο εκτελεστή διοικητική πράξη από το κατά περίπτωση αρμόδιο όργανο.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρα 9α, 19, 20 και 38 του ΠΔ 118/2007 (για τα συλλογικά όργανα)

Αποφάσεις ΕΣ: 263/2010, 52/2010, 16/2009, 88/200552/2010

Γνωμοδοτήσεις ΝΣΚ: 323/2006, 380/2005

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 8: Διασφαλίζεται ότι η προκήρυξη δεν θέτει εμπόδια συμμετοχής των ενδιαφερόμενων που διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα;

Η Αναθέτουσα Αρχή υποχρεούται να μεριμνά για τη διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών για όλους τους διαγωνιζόμενους, ενώ η προκήρυξη θα πρέπει να διέπεται από πνεύμα ανοίγματος των δημοσίων συμβάσεων στον ευρύτερο δυνατό ανταγωνισμό. Στην προκήρυξη δεν πρέπει να υπάρχουν όροι που αφορούν σε αδικαιολόγητο αποκλεισμό των υποψηφίων, όπως η προϋπόθεση ότι πρέπει να είναι είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα κατά την ελληνική νομοθεσία, υποχρέωση για συγκεκριμένη νομική μορφή των ενώσεων οικονομικών φορέων, κριτήρια εντοπιότητας, υποχρέωση ορισμού αντικλήτου κατά την υποβολή προσφορών με υποχρέωση εγκατάστασης στον τόπο υποβολής της προσφοράς, εγγραφή υποψηφίων σε εθνικό μητρώο χωρίς να συνοδεύεται από επισήμανση τύπου «ή στο επαγγελματικό μητρώο της χώρας εγκατάστασης».

Έχει, επίσης, κριθεί (Απόφαση ΔΕΚ Fabricom SA, C- 21/03 και C-34/03) ότι μια εθνική νομοθεσία δυνάμει της οποίας δεν επιτρέπεται η υποβολή αιτήσεως συμμετοχής ή η κατάθεση προσφοράς εκ μέρους προσώπου το οποίο συμμετείχε στην έρευνα, πειραματισμό, μελέτη ή προώθηση των προμηθειών ή υπηρεσιών, χωρίς να παρέχεται στο εν λόγω πρόσωπο η δυνατότητα να αποδείξει ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, η αποκτηθείσα υπ' αυτού πείρα δεν νόθευσε τον ανταγωνισμό, αντίκειται στο ενωσιακό δίκαιο. Εξ ίσου αντίκειται και το να μπορεί η αναθέτουσα αρχή να απαγορεύει τη συμμετοχή στη διαδικασία ή την υποβολή προσφοράς σε επιχείρηση συνδεδεμένη με οποιοδήποτε πρόσωπο στο οποίο ανατέθηκε η έρευνα, ο πειραματισμός, η μελέτη ή προώθηση της εκτέλεσης των προμηθειών ή υπηρεσιών και τούτο μολονότι η επιχείρηση αυτή βεβαιώνει ότι δεν απολαύει εκ του

λόγου αυτού αδικαιολογήτου πλεονεκτήματος δυνάμενου να νοθεύσει τους όρους του ανταγωνισμού για τη συγκεκριμένη ανάθεση.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Προοίμιο Οδηγίας 2004/18/ΕΚ, σκ. 4 και 39

Άρθρα 3, 39 παρ. 1 και 2 ΠΔ 60/2007 και 10, 11 ΠΔ 59/2007, Αποφάσεις ΔΕΚ: C-213/07 Michaniki, C-226/04 και 228/04 La Cascina, C-470/99 Universale Bau, C-225/98, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-399/98, Ordine degli Architetti, C- 285/99 και C-286/99, Lombardini και Mantovani, Fabricom SA, C- 21/03 και C-34/03

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 9: Η περιγραφή των δικαιολογητικών συμμετοχής στην προκήρυξη είναι πλήρης;

Το ΠΔ 118/2007 στο άρθρο 6 περιλαμβάνει ειδικές ρυθμίσεις στο στάδιο διενέργειας του διαγωνισμού για τον έλεγχο των ελάχιστων προϋποθέσεων συμμετοχής που αφορούν την προσωπική κατάσταση του υποψηφίου και την επαγγελματική του δραστηριότητα. Ο έλεγχος γίνεται αντίστοιχα και για τα δικαιολογητικά συμμετοχής που προβλέπονται στον εγκεκριμένο Κανονισμό Ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων του φορέα. Πέραν αυτών, η Αναθέτουσα Αρχή δεν μπορεί να προβλέψει άλλα δικαιολογητικά συμμετοχής, που οδηγούν ουσιαστικά στην υιοθέτηση/επιλογή επιπλέον λόγων αποκλεισμού ή διαφορετικού τρόπου απόδειξης ότι δεν συντρέχει λόγος αποκλεισμού.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο 6 ΠΔ 118/2007

ΣτΕ 2360/2009, 1095/2009, Ε.Α. 42/2010, 324/2009, 722/2008, 1248/2006

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 10: Αναφέρονται όλοι οι λόγοι αποκλεισμού που υπαγορεύονται από το κανονιστικό πλαίσιο της προκήρυξης;

Για τους φορείς που προκηρύσσουν ένα έργο με υποχρεωτική ή αναλογική εφαρμογή του Π.Δ. 118/2007, οι λόγοι για τους οποίους ένας ενδιαφερόμενος μπορεί να αποκλειστεί από τη συμμετοχή σε δημόσια σύμβαση θα πρέπει να είναι αποκλειστικά οι αναφερόμενοι στο άρθρο 6 του ΠΔ 118/2007, καθώς επίσης και να τεκμηριώνονται με τους τρόπους που προβλέπονται στο άρθρο αυτό (δηλαδή είτε με τα προβλεπόμενα έγγραφα είτε με ένορκη βεβαίωση του ενδιαφερόμενου ή από υπεύθυνη δήλωση ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής, συμβολαιογράφου ή αρμόδιου επαγγελματικού οργανισμού του κράτους στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο ενδιαφερόμενος). Πέραν αυτών, η Αναθέτουσα Αρχή δεν μπορεί να προβλέψει άλλους λόγους αποκλεισμού ή απόδειξης, καθώς η απαρίτησή τους είναι περιοριστική (βλ. άρθρο 6 παρ. 5 ΠΔ 118/2007).

Επιπρόσθετα και επειδή ειδικότερα για τα συγχρηματοδοτούμενα έργα προβλέπεται στο άρθρο 25 παρ. 1 εδ α του Ν. 3614/2007 ότι οι υποψήφιοι συμμετέχουν στους διαγωνισμούς, στο στάδιο διενέργειας, υποβάλλοντας υπεύθυνη δήλωση περί μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού στο πρόσωπο τους του άρθρου 43 του ΠΔ 60/2007, για τους φορείς που εφαρμόζουν τους οικείους εγκριμένους κανονισμούς τους περί ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, εκτιμάται ότι θα πρέπει να απαντώνται αντίστοιχες ρυθμίσεις με τα προεκτεθέντα.

Επισημαίνεται περαιτέρω ότι στην υπόθεση Fabricom SA (C- 21/03 και C-34/03) έχει κριθεί ότι μια εθνική νομοθεσία δυνάμει της οποίας δεν επιτρέπεται η υποβολή αιτήσεως συμμετοχής ή η κατάθεση προσφοράς εκ μέρους

προσώπου το οποίο συμμετείχε στην έρευνα, πειραματισμό, μελέτη ή προώθηση των προμηθειών ή υπηρεσιών, χωρίς να παρέχεται στο εν λόγω πρόσωπο η δυνατότητα να αποδείξει ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, η αποκτηθείσα υπ' αυτού πείρα δεν νόθευσε τον ανταγωνισμό, αντίκειται στο ενωσιακό δίκαιο. Το ίδιο αντίκειται και το να μπορεί η αναθέτουσα αρχή να απαγορεύει τη συμμετοχή στη διαδικασία ή την υποβολή προσφοράς σε επιχείρηση συνδεδεμένη με οποιοδήποτε πρόσωπο στο οποίο ανατέθηκε η έρευνα, ο πειραματισμός, η μελέτη ή προώθηση της εκτέλεσης των προμηθειών ή υπηρεσιών και τούτο μολονότι η επιχείρηση αυτή βεβαιώνει ότι δεν απολαύει εκ του λόγου αυτού αδικαιολογήτου πλεονεκτήματος δυνάμενου να νοθεύσει τους όρους του ανταγωνισμού για την συγκεκριμένη ανάθεση.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία :

Άρθρο 6 ΠΔ 118/2007

Αποφάσεις ΔΕΚ: Fabricom SA (C- 21/03 και C-34/03)

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 11: Εάν προβλέπεται η δυνατότητα για κατακύρωση της σύμβασης για μεγαλύτερη ποσότητα αυτό γίνεται σύμφωνα με τους όρους του ισχύοντος νομικού πλαισίου;

Η δυνατότητα αυτή δεν είναι υποχρεωτικό να προβλέπεται σε κάθε προκήρυξη προμήθειας αγαθών ή υπηρεσιών. Επίσης, δεν προβλέπεται στα ΠΔ 60/2007 και ΠΔ 59/2007, δεν αποτελεί δηλαδή δικαίωμα προερχόμενο από το κοινοτικό δίκαιο, αλλά από το ΠΔ 118/2007, το οποίο είναι δυνατό να εφαρμόζεται αναλογικά και συμπληρωματικά.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο αρ. 21 παρ. α του ΠΔ 118/2007, κατά την φάση κατακύρωσης του διαγωνισμού, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται κατόπιν εισήγησης της επιτροπής αξιολόγησης ή άλλων αρμοδίων οργάνων της, να προβεί σε κατακύρωση της προμήθειας για μικρότερη ή μεγαλύτερη ποσότητα.

Η δυνατότητα αυτή, επειδή επιφέρει μονομερώς αλλαγή του φυσικού αντικείμενου της προκήρυξης, θα πρέπει να προβλέπεται ρητά και αναλυτικά στους όρους της, να ενεργοποιείται κατά την φάση κατακύρωσης και πάντως πριν από την υπογραφή της σύμβασης, να συνοδεύεται από αναλυτική αιτιολόγηση – γνωμοδότηση της αναγκαιότητας ή της ωφέλειας που προσδίδει στην σύμβαση υπέρ της Αναθέτουσας Αρχής και να τηρούνται τα όρια του νόμου που για συμβάσεις άνω των κοινοτικών ορίων για κατακύρωση για μεγαλύτερη ποσότητα το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο είναι το 15% ενώ για κατακύρωση για μικρότερη ποσότητα το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο είναι το 50%.

Εάν η σύμβαση αφορά σε ανάθεση υπηρεσιών, εκτιμάται ότι λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα της διάταξης του αρ. 21 παρ. α του ΠΔ 118/2007 και υπό το πρίσμα της αυστηρότητας των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου ως προς την χρήση εξαιρετικών διαδικασιών, δεν αρκεί η απλή αναφορά περί αναλογικής εφαρμογής των διατάξεων του ΠΔ 118/2007, όπως συνήθως γίνεται στο προοίμιο ή στο θεσμικό πλαίσιο της προκήρυξης, για να γίνει χρήση του δικαιώματος αύξησης ή μείωσης του αντικείμενου της σύμβασης υπηρεσιών. Εκτιμάται ότι χρειάζεται να γίνεται στην προκήρυξη αναλυτική αναφορά των όρων της διάταξης με συγκεκριμενοποίηση των προϋποθέσεων που ισχύουν για την περίπτωση της ανάθεσης προμήθειας αγαθών στην παρούσα σύμβαση ανάθεσης υπηρεσιών. Δηλαδή χρονικό, ποσοτικό όριο και ειδική αιτιολόγηση.

Υπενθυμίζεται ότι αντίστοιχες αναφορές περί ενεργοποίησης του δικαιώματος αλλαγής της ποσότητας του αντικείμενου της σύμβασης πρέπει να γίνεται και στις σχετικές δημοσιεύσεις των περιλήψεών τους.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Αρ.21 παρ. α' ΠΔ 118/2007

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

B. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Ερώτηση 12: Τα κριτήρια οικονομικής ή/και χρηματοοικονομικής επάρκειας που προβλέπονται είναι συνδεδεμένα και ανάλογα προς το αντικείμενο της σύμβασης;

Στους ανοιχτούς διαγωνισμούς, σύμφωνα με το άρθρο 8α του ΠΔ 118/2007, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να καθορίζει το ελάχιστο επίπεδο κριτηρίων οικονομικής ή/και χρηματοοικονομικής επάρκειας που κρίνει αναγκαία για την επιτυχή υλοποίηση της σύμβασης. Στους κλειστούς διαγωνισμούς ο ορισμός αυτών των ελάχιστων κριτηρίων οικονομικής ή/και χρηματοοικονομικής επάρκειας είναι υποχρεωτικός. Ο καθορισμός των ικανοτήτων αυτών αποβλέπει στο να διαπιστώσει η Αναθέτουσα Αρχή, εάν ο εκάστοτε προσφέρων διαθέτει κατά τεκμήριο την ικανότητα να ανταποκριθεί στην εκτέλεση της σύμβασης και συνίσταται στο να θεσπιστούν εύλογες προϋποθέσεις καταλληλότητας των υποψηφίων να μετάσχουν στον διαγωνισμό. Για να διαπιστωθεί εάν τα κριτήρια οικονομικής ή/και χρηματοοικονομικής επάρκειας είναι ανάλογα προς το αντικείμενο της σύμβασης θα πρέπει να γίνεται κατά περίπτωση αξιολόγηση με γνώμονα την έκταση, τις απαιτήσεις του έργου, καθώς και τον προϋπολογισμό του.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρα 8 και 8α ΠΔ 118/2007

Αποφάσεις ΔΕΚ: C-27/86, CEI κατά Association intercommunale pour les autoroutes des Ardennes, C-237/03 Banque Sonfico, C-234/0 Audiencia Nacional - Ισπανία

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 13: Τα κριτήρια τεχνικών ή επαγγελματικών ικανοτήτων που προβλέπονται είναι συνδεδεμένα και ανάλογα προς το αντικείμενο της σύμβασης;

Στους ανοιχτούς διαγωνισμούς, σύμφωνα με το άρθρο 8α του ΠΔ 118/07, η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να καθορίζει το ελάχιστο επίπεδο κριτηρίων τεχνικών ή/και επαγγελματικών ικανοτήτων που κρίνει αναγκαία για την επιτυχή υλοποίηση της σύμβασης. Στους κλειστούς διαγωνισμούς ο ορισμός αυτών των ελάχιστων κριτηρίων τεχνικών ή/και επαγγελματικών ικανοτήτων είναι υποχρεωτικός. Ο καθορισμός των ικανοτήτων αυτών αποβλέπει στο να διαπιστώσει η Αναθέτουσα Αρχή εάν ο εκάστοτε προσφέρων διαθέτει κατά τεκμήριο την ικανότητα να ανταποκριθεί στην εκτέλεση της σύμβασης και συνίσταται στο να θεσπιστούν εύλογες προϋποθέσεις καταλληλότητας των υποψηφίων να μετάσχουν στον διαγωνισμό. Για να διαπιστωθεί εάν τα κριτήρια τεχνικών ή επαγγελματικών γνώσεων και ικανοτήτων είναι ανάλογα προς το αντικείμενο της σύμβασης θα πρέπει να γίνεται κατά περίπτωση αξιολόγηση με γνώμονα την έκταση, τις απαιτήσεις του έργου, καθώς και τον προϋπολογισμό του.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία :

Άρθρα 8 και 8α ΠΔ 118/2007

Αποφάσεις ΔΕΚ: C-27/86 CEI κατά Association intercommunale pour les autoroutes des Ardennes, C-237/03 Banque Sonfico, C-234/0 Audiencia Nacional - Ισπανία

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Γ. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

Ερώτηση 14: Κατά την αξιολόγηση των προσφορών βάσει των κριτηρίων ανάθεσης εξασφαλίζεται η μη βαθμολόγηση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων;

Στον ανοικτό διαγωνισμό η διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών περιλαμβάνει δύο διακριτά μεταξύ τους στάδια:

α. την ποιοτική επιλογή των διαγωνιζομένων που αφορά στον έλεγχο συμμετοχής και καταλληλότητας των οικονομικών φορέων που δεν έχουν ήδη αποκλειστεί και β. την ανάθεση της σύμβασης που γίνεται είτε στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά - βάσει προκαθορισμένων στην προκήρυξη κριτηρίων που συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης (πχ. τα μετρήσιμα ειδικότερα τεχνικά χαρακτηριστικά των υπό προμήθεια αγαθών, την τιμή, την προθεσμία εκτέλεσας, τα έξοδα λειτουργίας, την αποδοτικότητα, τη μεθοδολογία προσέγγισης και υλοποίησης της μελέτης, την οργανωτική δομή της ομάδας έργου σε σχέση με τις υπό ανάθεση υπηρεσίες κλπ) – είτε στην προσφορά με τη χαμηλότερη τιμή. Συνεπώς, τα κριτήρια αναθέσεως μπορούν μόνο να αφορούν στην εξακρίβωση της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς ή της χαμηλότερης τιμής και όχι στην εξακρίβωση της καταλληλότητας των υποψηφίων δηλαδή των τεχνικών μέσων, της υλικοτεχνικής υποδομής, της χρηματοοικονομικής επάρκειας, του κύκλου εργασιών, της εμπειρίας εκτέλεσης συναφών έργων αυτών, κ.λπ. Ως εκ τούτου δεν είναι δυνατό να ανάγονται σε κριτήρια ανάθεσης τα στοιχεία βάσει των οποίων πιστοποιείται η τεχνική και επαγγελματική επάρκεια των διαγωνιζομένων, προκειμένου να τους επιτραπεί η συμμετοχή στο διαγωνισμό (δηλαδή τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής), τα οποία μόνο στο πλαίσιο του ελέγχου της συνδρομής των τυπικών προϋποθέσεων συμμετοχής στο διαγωνισμό μπορούν να εκτιμηθούν.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Ερμηνευτική ανακοίνωση 2006/C179/02 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το κοινοτικό δίκαιο που εφαρμόζεται στην ανάθεση συμβάσεων οι οποίες δεν καλύπτονται ή καλύπτονται εν μέρει από τις Οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις

Αποφάσεις ΔΕΚ: C-31/87, Gebroeders Beentjes BV κατά Staat der Nederlanden, C-315/01, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, C-532/06, Lianakis e.tc.

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 15: Σε περίπτωση ανάθεσης στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, προσδιορίζονται τα κριτήρια και υποκριτήρια ανάθεσης;

Στην περίπτωση που η σύμβαση ανατίθεται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, τα επί μέρους κριτήρια ανάθεσης θα πρέπει να συνδέονται με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης. Σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο αυτά αφορούν ιδίως στην ποιότητα, στην τιμή, στην τεχνική αξία, στα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, στα περιβαντολλογικά χαρακτηριστικά, στο κόστος λειτουργίας, στην αποδοτικότητα, στην εξυπηρέτηση μετά την πώληση και στην τεχνική συνδρομή, στην ημερομηνία και προθεσμία παράδοσης ή εκτέλεσης.

Τα παραπάνω επί μέρους κριτήρια προσδιορίζονται κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής. Θα πρέπει επίσης να αποτελούν αντικείμενο κατάλληλης δημοσιότητας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής, δηλαδή να καταγράφονται επακριβώς στο κείμενο της προκήρυξης.

Η Αναθέτουσα Αρχή δεν έχει δικαίωμα κατά το στάδιο της διενέργειας του διαγωνισμού να τροποποιεί ή να εφαρμόζει κριτήρια διαφορετικά από αυτά που περιλαμβάνονται στο κείμενο της προκήρυξης.

Ειδικότερα, τα υποκριτήρια ανάθεσης πρέπει να είναι - κατά το δυνατόν - μετρήσιμα, δηλαδή να επιδέχονται ποσοτικής εκτίμησης με βάση τους κανόνες της τέχνης και της επιστήμης. Ο προσδιορισμός των υποκριτηρίων ανάθεσης πρέπει να είναι επίσης αναλογικός, δηλαδή δε θα πρέπει να υπερβαίνουν το σκοπό της αξιολόγησης για την ανάθεση της σύμβασης.

Είναι εφικτή υπό προϋποθέσεις η επιλογή οικολογικών και κοινωνικών κριτηρίων (πχ. για την προστασία του περιβάλλοντος). Σε κάθε περίπτωση, αποκλείονται ως "υποκριτήρια ανάθεσης" τα κριτήρια που δεν σκοπούν στον εντοπισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς αλλά συνδέονται κυρίως με την εκτίμηση της καταλληλότητας των διαγωνιζομένων να εκτελέσουν την εν λόγω σύμβαση.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία :

ΠΔ 118/2007 (άρθρα 2 παρ. 2 εδ. ιγ' και 20)

Αποφάσεις ΔΕΚ: C-532/06, Lianakis e.t.c. C-315/01, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου C-247/02 Sintesi, ΣΤΕ 2573/2009

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 16: Σε περίπτωση ανάθεσης στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, προσδιορίζεται η βαρύτητα ή η φθίνουσα σειρά των υποκριτηρίων ανάθεσης;

Η Αναθέτουσα Αρχή στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της για τον καθορισμό των κριτηρίων ανάθεσης, οφείλει να διαμορφώσει και τη σχετική στάθμιση που προσδίδει σε καθένα από αυτά, έχοντας καθορίσει το κατάλληλο εύρος διακύμανσης. Όταν η στάθμιση δεν είναι δυνατή για λόγους που μπορούν να αποδειχθούν, τότε η Αναθέτουσα Αρχή προσδιορίζει αντί σταθμίσεως τη φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας των κριτηρίων αυτών. Συνεπώς, σε κάθε κριτήριο θα πρέπει να αντιστοιχεί ο βαθμός ή η σειρά στάθμισής του.

Όπως έχει κριθεί νομολογιακά (Ελεγκτικό Συνέδριο, ΣΤ' Κλιμάκιο, Πρακτικό 113/2001) οι διατάξεις του Κανονισμού Προμηθειών του Δημοσίου (ΠΔ 118/2007) ορίζουν την υποχρέωση η Αναθέτουσα Αρχή να επιμερίσει το συντελεστή βαρύτητας κάθε ομάδας στα επιμέρους υποκριτήρια που την αποτελούν, και να τον διαφοροποιήσει ανάλογα με την σπουδαιότητα που επιθυμεί να αποδώσει σε κάθε ένα από αυτά, προκειμένου να δύναται να συγκρίνει τις προσφορές και να επιλέξει την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη.

Διαφορετικά, αν δεν διαφοροποιήσει τους συντελεστές βαρύτητας ανά υποκριτήριο και προσδιορίσει ενιαίο και ισοδύναμο συντελεστή βαρύτητας για όλα τα στοιχεία κάθε ομάδας, αυτό ισοδυναμεί με μη προσδιορισμό του, αφού η συνολική βαθμολογία κάθε προσφοράς θα ισούται με το άθροισμα της βαθμολογίας όλων των στοιχείων της κάθε ομάδας επί το συντελεστή βαρύτητας εκείνης που ανήκουν. Συνεπώς, ο μη προσδιορισμός από την προκήρυξη συντελεστή για κάθε επιμέρους στοιχείου των ομάδων κριτηρίων αξιολόγησης ή ο προσδιορισμός ισοδύναμου για όλα τα στοιχεία συντελεστή αποτελεί अपαράδεκτη τροποποίηση της προβλεπόμενης από τις άνω διατάξεις διαδικασίας, που καθιστά, ως εκ τούτου, μη νόμιμη την τεχνική αξιολόγηση. Διότι κατά την τεχνική αξιολόγηση πρέπει να βαθμολογηθούν αυτόνομα όλα τα επιμέρους υποκριτήρια αξιολόγησης και όχι η ομάδα στο σύνολό της. Και τούτο εφόσον γίνει αυτοτελής αξιολόγηση τους κατά μονάδα είναι δυνατόν να ελεγχθεί το αν καλύπτουν πλήρως ή επουσιωδώς τις απαιτήσεις της προκήρυξης και να αποφευχθούν πιθανοί συμφητισμοί τυχόν ουσιωδών αποκλίσεων ενός στοιχείου με υπερκάλυψη ενδεχομένων των τεχνικών προδιαγραφών άλλου στοιχείου της ίδιας ομάδας.

Τέλος, ως προς τον εφαρμοζόμενο τύπο αξιολόγησης για τις περιπτώσεις ανάθεσης συμβάσεων προμηθειών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 20 ΠΔ 118/2007, έχει κριθεί (Ελεγκτικό Συνέδριο, ΣΤ' Κλιμάκιο, Πρακτικό 113/2001) ότι «η εφαρμογή διαφορετικού τύπου για την επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς αποτελεί ανεπίτρεπτη τροποποίηση της προβλεπόμενης από τις διατάξεις διαδικασίας τελικής αξιολόγησης των προσφορών που καθιστά, ως εκ τούτου, μη νόμιμο το αποτέλεσμα του διαγωνισμού».

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο 20 ΠΔ 118/2007

Ελεγκτικό Συνέδριο, ΣΤ' Κλιμάκιο, Πρακτικό 113/2001

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Δ. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ερώτηση 17: Προβλέπεται παροχή εγγυήσεων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του νομικού πλαισίου της;

Τα αναφερόμενα στα τεύχη προκήρυξης σε σχέση με τις εγγυήσεις (συμμετοχής, καλής εκτέλεσης, προκαταβολής, καλής λειτουργίας) θα πρέπει να είναι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 157 του Ν. 4281/2014.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρα 157, 201 παρ. 5 Ν 4281/2014

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 18: Η περιγραφόμενη διαδικασία υποβολής ενστάσεων αποτυπώνει τις απαιτήσεις του νομικού πλαισίου του διαγωνισμού;

Η δυνατότητα παροχής έννομης προστασίας των συμμετεχόντων σε μία διαδικασία ανάθεσης οφείλει να ανταποκρίνεται πλήρως στη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης ώστε να υπάρχει ασφάλεια δικαίου, και οι επιμέρους προβλεπόμενες διαδικασίες προσφυγής στην προστασία αυτή να μην την καθιστούν στην πράξη αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή. Διαφορετικά δεν δύναται να διασφαλιστούν αποτελεσματικά τα δικαιώματα ίσης συμμετοχής και εν τέλει η αρχή της ίδιας της προστασίας του ανταγωνισμού (αρχή της αποτελεσματικότητας των δικονομικών κοινοτικών οδηγιών βλ. και Αποφάσεις ΔΕΚ C-327/00, C-424/2011). Εξάλλου, όπως έχει γίνει πάγια δεκτό από τη νομολογία, για την τήρηση της επιταγής της ασφάλειας δικαίου, είναι ιδιαίτερα σημαντικό η νομική κατάσταση των ιδιωτών να είναι σαφής και συγκεκριμένη, να τους παρέχεται η δυνατότητα να γνωρίζουν το πλήρες περιεχόμενο των δικαιωμάτων τους και, αν κρίνουν σκόπιμο, να τα επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων (βλ. Απόφαση ΔΕΚ C-280/2000).

Επομένως, πρέπει να γίνεται αναφορά είτε στο άρθρο 15 του ΠΔ 118/2007 ή στα άρθρα του εγκεκριμένου κανονισμού του φορέα που προβλέπουν τη διαδικασία υποβολής ενστάσεων. Η προκήρυξη συστήνεται να περιλαμβάνει εν συντομία το σύνολο των σχετικών ρυθμίσεων του Π.Δ. 118/2007 ή του εγκεκριμένου κανονισμού. Σε περίπτωση που ο εγκεκριμένος κανονισμός του φορέα δεν περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με υποβολή ενστάσεων στα στάδια του διαγωνισμού, οι διαγωνιζόμενοι έχουν δικαίωμα να ασκήσουν τις γενικές διοικητικές προσφυγές του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (άρθρο 24 Ν 2690/1999).

Επισημαίνεται ότι στις υπό κρίση συμβάσεις με προϋπολογισμό κάτω των κοινοτικών ορίων δεν εφαρμόζεται ο Ν 3886/2010, ο οποίος αφορά μόνον αναθέσεις συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ΠΔ 60/2007 και 59/2007. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο Ν 3886/2010 δεν δύναται να εφαρμοστεί, ακόμα και αν η Αναθέτουσα Αρχή εθελοντικά έχει υποβάλλει το διαγωνισμό της στις διαδικασίες που ορίζει το ΠΔ 60/2007 (βλ. Απόφαση ΣτΕ 2973/2011 και ΝΣΚ 121/1999). Αναφορά επομένως στο Ν 3886/2010 δεν θα πρέπει να απαντάται στο κείμενο της προκήρυξης.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο 15 ΠΔ 118/2007

Αποφάσεις ΔΕΚ: C-327/2000, Santex, ΔΕΚ C-424/2001 CS Austria, ΔΕΚ C-280/2000, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 19: Προβλέπονται οι λόγοι/περιστάσεις ματαίωσης διαγωνιστικής διαδικασίας;

Η Αναθέτουσα Αρχή δύναται αλλά δεν υποχρεούται στην ανάθεση της σύμβασης. Έχει κριθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (Απόφαση ΔΕΚ C-27/1998) ότι το ενωσιακό δίκαιο δεν επιβάλλει υποχρέωση σύναψης σύμβασης στην Αναθέτουσα Αρχή που ξεκίνησε μια διαδικασία ανάθεσης. Παράλληλα, δέχεται σιωπηρά ότι η ευχέρεια της Αναθέτουσας Αρχής να μη συνάψει σύμβαση για την οποία υπήρξε ανταγωνισμός ή να παραιτείται από τη διαδικασία του διαγωνισμού δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση της συνδρομής σοβαρών ή εξαιρετικών περιστάσεων. Ωστόσο, της επιβάλλει, αν δεν καταλήξει σε ανάθεση, να ενημερώσει το συντομότερο δυνατό τους υποψηφίους και τους προσφέροντες για τους λόγους για τους οποίους αποφάσισε να μη συνάψει τελικά τη σύμβαση, ως προς την οποία υπήρχε ανταγωνισμός, ή να κινηθεί εκ νέου τη διαδικασία.

Επίσης με νεώτερη απόφασή (ΔΕΚ C-15/2004) αποσαφηνίστηκε ότι η απόφαση περί ανακλήσεως προκηρύξεως διαγωνισμού για τη σύναψη δημόσιας συμβάσεως συγκαταλέγεται στις αποφάσεις που δύναται να προσβληθούν δυνάμει των διαδικασιών που εισάγουν οι δικονομικές οδηγίες προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση των κανόνων του κοινοτικού δικαίου σε θέματα δημοσίων συμβάσεων και των αντίστοιχων εθνικών κανόνων μεταφοράς του. Κατά αυτόν τον τρόπο μπορεί να παρασχεθεί αποτελεσματική δικαστική προστασία στη διαδικασία ανάθεσης. Επομένως, η απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής περί ανακλήσεως προκηρύξεως διαγωνισμού για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης δύναται να αποτελέσει αντικείμενο διαδικασίας προσφυγής και, ενδεχομένως, να ακυρωθεί με το αιτιολογικό ότι παραβίασε το κοινοτικό δίκαιο περί δημοσίων συμβάσεων ή τους εθνικούς κανόνες περί μεταφοράς του.

Συμπληρωματικά προς τις διατάξεις και τη νομολογία του ενωσιακού δικαίου, απαντώνται και ειδικές διατάξεις του εθνικού δικαίου όπου ρυθμίζονται αναλυτικά οι περιπτώσεις ματαίωσης ενός διαγωνισμού. Για παράδειγμα με το ΠΔ 118/2007 προβλέπονται ειδικές περιπτώσεις στις οποίες η ματαίωση είναι υποχρεωτική (σχ. άρθρο 20 παρ. 2 περ. αII και βII και άρθρο 21 περ. γ, δ, ε, στ, ζ, η) (βλ. και ΣτΕ Τμήμα Δ' 219/2002). Η Αναθέτουσα Αρχή δύναται να αναφέρει απλά και μόνο τις υποχρεωτικές περιπτώσεις ματαίωσης με βάση το εθνικό κανονιστικό πλαίσιο που εφαρμόζει άνευ περαιτέρω υποχρεώσεων εξειδίκευσης.

Σε κάθε περίπτωση πάντως «η απόφαση περί ματαίωσης του διαγωνισμού **πρέπει να φέρει πλήρη και ειδική αιτιολογία**, αναφερόμενη στους λόγους για τους οποίους αποφασίζεται η (ματαίωση και) επανάληψή του» (ΝΣΚ 46/2011, ατομική γνωμοδότηση). Για παράδειγμα, «Σε περίπτωση που η διακήρυξη διαγωνισμού περιέχει αντιφατικούς όρους, είναι επιτρεπτή η ματαίωση των αποτελεσμάτων του και η επαναπροκήρυξή του με τροποποιημένους -προς άρση της αντιφάσεως- όρους, αν, κατά την αιτιολογημένη κρίση της Διοικήσεως, η αντιφατικότητα αυτή είναι δυνατόν να περιορίσει ή να επηρέασε τον ανταγωνισμό, αποτρέποντας ιδίως την συμμετοχή ενδιαφερομένων στον διαγωνισμό ή παρασύροντας άλλους στην υποβολή απαράδεκτων προσφορών» (ΣτΕ 203/2011, Ασφ).

Τέλος εκτιμάται ότι παρά το γεγονός ότι η Αναθέτουσα Αρχή δύναται αιτιολογημένα να ματαιώσει την διαδικασία ανάθεσης, η επίκληση των περιπτώσεων ματαίωσης στο σώμα της προκήρυξης, προσδίδει μεγαλύτερη ασφάλεια και διαφάνεια στην διαδικασία και πάντως προδιαγράφει το πλαίσιο κινδύνου για τους υποψηφίους κατά τρόπο που να επιτρέπει ευχερέστερα τον ενδεχόμενο όποιο μελλοντικό δικαστικό έλεγχο.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο 21 σημείο ζ ΠΔ 118/2007, C-92/2000

Αποφάσεις ΔΕΚ: C-27/1998 Metalmeccanica, C-15/2004 Koppensteiner, ΣτΕ Τμήμα Δ' 219/2002

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 20: Στις περιπτώσεις που δίνεται η δυνατότητα στους υποψήφιους προσφέροντες να υποβάλλουν προσφορά για ένα, περισσότερα ή/και όλα τα τμήματα, έχουν προσδιοριστεί οι όροι ανάθεσης για κάθε διακριτό τμήμα;

Η δυνατότητα ανάθεσης της σύμβασης ανά τμήματα συνεπάγεται το σαφή διαχωρισμό των τμημάτων αυτών. Αν η ανάθεσή τους δεν γίνεται με μία ενιαία προκήρυξη τότε θα πρέπει καταρχήν να προκύπτει ο διαχωρισμός των τμημάτων αυτών, αλλά και να διευκρινίζεται ρητά αν οι συμμετέχοντες μπορούν να υποβάλλουν προσφορά για ένα, περισσότερα από ένα ή/και όλα τα τμήματα.

Ο διαχωρισμός αφορά στο αντικείμενο κάθε τμήματος και στον επιμέρους προϋπολογισμό τους (σχ. βλ. και άρθρο 2 παρ. 2 περ. β ΠΔ 118/2007). Οι λοιποί όροι συνήθως παραμένουν οι ίδιοι εκτός και εάν η Αναθέτουσα Αρχή ρητά έχει προβλέψει τη διαφοροποίηση κάποιων σε σχέση με ορισμένα τμήματα. Ο συνηθέστερος λόγος διαφοροποίησης είναι τα κριτήρια και υποκριτήρια ανάθεσης σε διαδικασίες με κριτήριο την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Στην περίπτωση που διαφοροποιούνται ανά τμήμα θα πρέπει να είναι ευκρινής η αντιστοίχισή τους ανά τμήμα και ο τύπος αξιολόγησης τους, εάν αλλάζει, ώστε να μην υπάρχουν ασάφειες κατά τη διαδικασία αξιολόγησής τους.

Εκτιμάται επίσης όσον αφορά στην τήρηση του προϋπολογισμού των τμημάτων, ότι αποδεκτές μπορούν κατά κανόνα να είναι μόνο οι προσφορές που δεν υπερβαίνουν τον προϋπολογισμό του τμήματος για το οποίο υποβλήθηκαν. Σε περίπτωση τμηματικής υπέρβασης, θα απορρίπτεται η προσφορά για το τμήμα που σημειώνεται η υπέρβαση χωρίς αυτό να συνεπάγεται ακυρότητα για τις λοιπές προσφορές για άλλα τμήματα του ίδιου υποψηφίου. Οι όροι αυτοί θα πρέπει να τίθεται στο σώμα της προκήρυξης.

Ο πλήρης διαχωρισμός των μη κοινών όρων που διέπουν την ανάθεση των τμημάτων σύμβασης που ανατίθενται ενιαία με την ίδια προκήρυξη επιτρέπει επίσης την ταχύτερη ολοκλήρωση των αναθέσεων. Διότι με μία ενιαία διαδικασία ανατίθενται περισσότερες της μίας συμβάσεις που συνδέονται μεταξύ τους. Και παρά το γεγονός ότι μπορούν να προκύψουν προβλήματα, όπως άλλωστε και σε κάθε άλλη διαδικασία ανάθεσης, ο διαχωρισμός τους επιτρέπει την απεμπλοκή των τμημάτων που καθυστερούν ως προς την ανάθεσή τους από τα λοιπά, για τα οποία δεν τίθεται κώλυμα συνέχισης της διαδικασίας.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο 2 παρ. 2 β) ΠΔ 118/2007

Παράρτημα VII ΠΔ 60/2007 και

Παράρτημα XIII ,αρ. 5 β) των Τμημάτων Α', Β' και Γ'

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 21: Στην περίπτωση αποδοχής εναλλακτικών προσφορών, περιγράφεται ο τρόπος που θα αξιολογηθούν από την Αναθέτουσα Αρχή;

Για να επιτρέπεται η αξιολόγηση των εναλλακτικών προσφορών θα πρέπει ρητώς να αναφέρεται τούτο στην προκήρυξη. Αν δεν υπάρχει σχετική ρητή μνεία, οι εναλλακτικές προσφορές δεν επιτρέπονται. Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι η υποβολή εναλλακτικών προσφορών είναι επιτρεπτή, εφόσον πληρούνται οι απαραίτητοι όροι του διαγωνισμού (Βλ. ΣΤΕ (ΕΑ) 107/2010) και γι' αυτό οι Αναθέτουσες Αρχές πρέπει στο κείμενο

της προκήρυξης να περιγράφουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι εναλλακτικές προσφορές, τον τρόπο υποβολής τους καθώς και τον τρόπο αξιολόγησής τους.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο 2 παρ. 2 περ. ιβ και 3 ΠΔ 118/2007

ΣτΕ (ΕΑ) 107/2010

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 22: Στην περίπτωση χρήσης ηλεκτρονικού πλειστηριασμού ενσωματώνονται όλες οι απαιτήσεις του ισχύοντος νομικού πλαισίου;

Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός αποτελεί ειδική διαδικαστική εφαρμογή δηλαδή ένα εργαλείο για τις ανοικτές και κλειστές διαγωνιστικές διαδικασίες, για τις διαδικασίες με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης λόγω υποβολής μη κανονικών προσφορών ή λόγω απαραδέκτων προσφορών, για τις συμφωνίες - πλαίσιο που διενεργούνται με επαναδιαγωνισμό (μίνι διαγωνισμό) και για τις διαγωνιστικές αναθέσεις μέσα από δυναμικά συστήματα αγορών.

Αφορά αυστηρά μόνο περιπτώσεις που οι προδιαγραφές της σύμβασης μπορούν να προσδιοριστούν με ακρίβεια, ενώ υποχρεωτικά γίνεται αναφορά στην προκήρυξη του διαγωνισμού και στην ανακοίνωση της περίληψής του ότι θα γίνει χρήση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού. Το ελάχιστο περιεχόμενο αυτών των πληροφοριών αναλύεται στο άρθρο 22 Β του ΠΔ 118/2007, όπως προστέθηκε με το άρθρο 9 του Ν 4038/2012.

Ο πλειστηριασμός διενεργείται στην τελευταία φάση μιας διαδικασίας ανάθεσης, όπου έχει προηγηθεί ο έλεγχος ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων και η αξιολόγηση της οικονομικής προσφοράς τους. Οι Αναθέτουσες Αρχές, δηλαδή, διενεργούν μία πρώτη αξιολόγηση των προσφορών σύμφωνα με τα επιλεγμένα κριτήρια και στη συνέχεια προσκαλούν όσους έχουν υποβάλει παραδεκτές προσφορές να υποβάλλουν νέες τιμές ή/και νέες αξίες. Απαιτείται τεχνική πρόσβαση σε ένα πλήρες ηλεκτρονικό σύστημα που υποστηρίζει όλες τις φάσεις του πλειστηριασμού, μέσω του οποίου, ταυτόχρονα και μόνο με ηλεκτρονικά μέσα, όλοι οι υποψήφιοι που έχουν υποβάλει παραδεκτές προσφορές υποβάλουν νέες τιμές ή/και αξίες, σε προθεσμία όχι μικρότερη των δύο εργασίμων ημερών από την πρόσκληση και ενημερώνονται για την κατάταξή τους.

Η Αναθέτουσα Αρχή κατά την πρόσκληση των υποψηφίων αναδόχων στην διαδικασία αυτή, ανακοινώνει το αποτέλεσμα της αξιολόγησης μέχρι εκείνο το στάδιο, ορίζει τα στοιχεία που αποτελούν αντικείμενο του πλειστηριασμού, αναφέρει – στις περιπτώσεις όπου κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά - υποχρεωτικά το μαθηματικό τύπο για την αυτόματη κατάταξη σε συνάρτηση με τις νέες υποβαλλόμενες τιμές ή/και αξίες, ορίζει τυχόν όρια ακραίων αποδεκτών τιμών σε σχέση με το αντικείμενο της υπό ανάθεσης σύμβασης, δεσμεύεται ότι σε κάθε φάση θα παρέχει συνεχή και άμεση ενημέρωση για την κατάταξη των υποψηφίων χωρίς να γνωστοποιείται η ταυτότητάς τους, ορίζει τον τρόπο με τον οποίο περατώνεται ο πλειστηριασμός.

Με το τέλος του πλειστηριασμού η Αναθέτουσα Αρχή σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα αυτού, έχοντας δηλαδή εξασφαλίσει νέες οικονομικές προσφορές, και εφαρμόζοντας το κριτήριο ανάθεσης της διαδικασίας που προβλέπει κατά τα άλλα η προκήρυξη (χαμηλότερη τιμή - πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά) θα πρέπει να εκδώσει τελικό πίνακα αξιολόγησης και να προχωρήσει στην ανάθεση της σύμβασης.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο 22B ΠΔ 118/2007

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ελέγχονται οι όροι της προκήρυξης σε σχέση με τα οριζόμενα στο κανονιστικό πλαίσιο και το σχέδιο ανακοίνωσης – πρόσκλησης της Αναθέτουσας Αρχής για συμμετοχή των υποψηφίων σε ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, το οποίο θα πρέπει να επισυνάπτει ο δικαιούχος – Αναθέτουσα Αρχή κατά τον προέλεγχο της προκήρυξης.

Ερώτηση 23: Προκύπτει ο τρόπος με τον οποίο συντάχθηκαν και οριστικοποιήθηκαν οι τεχνικές προδιαγραφές από την Αναθέτουσα Αρχή;

Οι τεχνικές προδιαγραφές δεν πρέπει να αξιώνουν τεχνικές, επαγγελματικές ή χρηματοοικονομικές ικανότητες δυσανάλογες και υπερβολικές σε σχέση με το αντικείμενο της σχετικής σύμβασης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας η επιλογή αυτών πρέπει να είναι αναγκαία και πρόσφορη για την επίτευξη του στόχου, στον οποίο αποβλέπει.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν δεν είναι δυνατόν να περιγραφεί ένα είδος με τεχνικές προδιαγραφές σαφείς και πλήρως κατανοητές, κατά τις οποίες εμπεριέχονται αναφορές εμπορικών σημάτων, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ή τύπων ή αναφορές ορισμένης καταγωγής ή παραγωγής, αυτές πρέπει να συνοδεύονται από τη μνεία «ή το ισοδύναμο».

Εναλλακτικοί τρόποι σύνταξης και οριστικοποίησης των τεχνικών προδιαγραφών δύνανται να είναι οι εξής:

- Μετά από δημόσια διαβούλευση
- Επαναλαμβανόμενη προμήθεια
- Υιοθέτηση συγκεκριμένων τεχνικών προτύπων
- Άλλο

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο 3 παρ. 3, 4, 7 ΠΔ 118/2007

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Έγγραφο δικαιούχου, το οποίο θα τεκμηριώνει τον τρόπο με τον οποίο συντάχθηκαν οι τεχνικές προδιαγραφές ώστε να εξασφαλίζεται ισότιμη πρόσβαση στους προσφέροντες και να μην δημιουργούνται αδικαιολόγητα εμπόδια στον ανταγωνισμό.

III. ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

Ερώτηση 24: Το φυσικό αντικείμενο του προκηρυσσόμενου «έργου» συμπίπτει με το σχετικά προβλεπόμενο στην απόφαση ένταξης και σε περίπτωση που περιλαμβάνεται πρόσθετο φυσικό αντικείμενο αυτό είναι διακριτό;

Ελέγχεται εάν το αντικείμενο της προκήρυξης συμπίπτει με το εγκεκριμένο σύμφωνα με την απόφαση ένταξης, φυσικό αντικείμενο. Στην περίπτωση που προκηρύσσεται φυσικό αντικείμενο μεγαλύτερο από αυτό που συγχρηματοδοτείται, το πρόσθετο φυσικό αντικείμενο θα πρέπει να είναι διακριτό προκειμένου να είναι εύκολα ανιχνεύσιμο στην παρακολούθηση και στις πληρωμές. Για το μη επιλέξιμο φυσικό αντικείμενο θα πρέπει να ενημερώνεται ο φορέας υλοποίησης ότι οι δαπάνες για την υλοποίηση του θα τον βαρύνουν.

Ερώτηση 25: Ο προβλεπόμενος στα τεύχη του διαγωνισμού χρόνος υλοποίησης του «έργου», είναι εύλογος και συμφωνεί με την προβλεπόμενη διάρκεια του «έργου» στην απόφαση ένταξης της πράξης;

Εκτιμάται μακροσκοπικά (με βάση ιστορικά στοιχεία) η ρεαλιστικότητα του προτεινόμενου από τον μελετητή χρονοδιαγράμματος του «έργου» και ελέγχεται η συμφωνία του με την προβλεπόμενη διάρκεια του «έργου» στην απόφαση ένταξης της πράξης υπό την έννοια ότι δεν υπερβαίνει την προβλεπόμενη διάρκεια του «έργου».

IV. ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Ερώτηση 26: Ταυτίζονται οι συμβατικοί όροι του σχεδίου σύμβασης με τους αντίστοιχους όρους που περιλαμβάνονται στην προκήρυξη ώστε να μην υπάρχουν αντιφάσεις;

Δεδομένου ότι οι διακηρύξεις πέρα από το συνημμένο σχέδιο σύμβασης περιλαμβάνουν και τους βασικούς όρους της σύμβασης, οι παραπάνω πρέπει να περιληφθούν αυτούσιοι στο σχέδιο σύμβασης και να είναι απολύτως εναρμονισμένοι ώστε να μην υπάρχουν κενά και αντιφάσεις. Πρέπει να εξασφαλίζεται η νομιμότητα, πληρότητα και σαφήνεια των συμβατικών όρων της διακήρυξης και συνακόλουθα της σύμβασης.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο: 2 παρ. 2 περ. ιθ ΠΔ 118/2007

Άρθρο 24 παρ. 1 ΠΔ 118/2007

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 27: Περιλαμβάνεται λεπτομερής διαδικασία παραλαβής των παραδοτέων/ αγαθών/ υπηρεσιών του «έργου» που να είναι αντίστοιχη προς τη φύση και τις απαιτήσεις που δημιουργούν οι προδιαγραφές των παραπάνω και διασφαλίζεται ότι αποκλείεται η καθιόνδηποτε τρόπο σιωπηρή ή τεκμαιρόμενη αποδοχή από την Αναθέτουσα Αρχή;

Η Αναθέτουσα Αρχή οφείλει να ορίσει και να περιλάβει στο σχέδιο σύμβασης λεπτομερή διαδικασία παραλαβής των παραδοτέων /αγαθών /υπηρεσιών του έργου, που να είναι αντίστοιχη προς τη φύση και τις απαιτήσεις που δημιουργούν οι προδιαγραφές των παραπάνω καθώς και διαδικασία παραλαβής του συνολικού έργου. Συστήνεται η αποφυγή της πρόβλεψης στο σχέδιο σύμβασης τυχόν αυτοδίκαιης παραλαβής. Το ίδιο ισχύει και για κάθε περίπτωση ανάλογου όρου (πχ σιωπηρή παραίτηση, τεκμαιρόμενη αποδοχή).

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 28: Περιέχονται όροι που να εξασφαλίζουν ότι οι τυχόν τροποποιήσεις της σύμβασης δε θα αλλοιώνουν το προκηρυσσόμενο αντικείμενο;

Η προκήρυξη οφείλει να περιλαμβάνει και κάποιους βασικούς όρους ως προς την εκτέλεση της σύμβασης, η τήρηση των οποίων θα διασφαλίσει την ομαλή εξέλιξή της, καθώς και την τήρηση των βασικών αρχών που διέπουν τις δημόσιες αναθέσεις. Δηλαδή, θα πρέπει να εξασφαλίζεται ότι κατά την εκτέλεση της σύμβασης δε θα παρεισφρήσει οιοδήποτε νέο στοιχείο, το οποίο να αλλοιώνει ή να τροποποιεί το προκηρυσσόμενο αντικείμενο ποιοτικά ή ποσοτικά κατά τρόπο που να θεωρηθεί ότι θα περιορίζει το δικαίωμα ίδιων ευκαιριών των δυνητικών συμμετεχόντων. Συνεπώς, θα πρέπει να υπάρχουν όροι στην προκήρυξη και πρόβλεψη για συμβατικούς όρους που να αναφέρουν ότι οι τυχόν αναγκαίες τροποποιήσεις που θα γίνουν κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο που ανατέθηκε δε θα αλλάξει.

Για παράδειγμα: «Τροποποιήσεις ή αλλαγές της σύμβασης επιτρέπονται, εφόσον δεν αλλοιώνουν το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο (είδος, ποσότητα, παραδοτέα, ύψος σύμβασης) και πραγματοποιούνται με έγγραφη συμφωνία των συμβαλλόμενων μερών, η οποία θα αποτελεί Παράρτημα της αρχικής σύμβασης».

Εφαρμοστέο δίκαιο/ Νομολογία:

Άρθρο 24 ΠΔ 118/2007

Απόφαση ΔΕΚ C-496/1999 Cas Succhi di Frutta,

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 29: Οι προβλεπόμενες ποινικές ρητρες είναι σύμφωνες με τις διατάξεις του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τον διαγωνισμό;

Το ύψος των ποινικών ρητρών πρέπει να είναι εναρμονισμένο με αυτό που ορίζεται στο εκάστοτε θεσμικό πλαίσιο που διέπει τον διαγωνισμό ώστε να μην εγείρεται μεταγενεστέρως θέμα καταχρηστικών συμβατικών όρων.

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 30: Διασφαλίζεται ότι οι πληρωμές εξαρτώνται από την αντίστοιχη παραλαβή φάσεων/ παραδοτέων/ τμήματος του έργου και την ολοκλήρωση των εκάστοτε αναγκαίων διοικητικών διαδικασιών;

Θα πρέπει να εξασφαλίζεται ότι η Αναθέτουσα Αρχή θα καταβάλλει την αμοιβή ή τμήματα των αμοιβών μόνον εφόσον έχει διασφαλιστεί η προσήκουσα και εμπρόθεσμη εκτέλεση των αντίστοιχων φάσεων/παραδοτέων (δηλαδή δεν αρκεί η παράδοση ενός παραδοτέου αλλά θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί όλες οι απαιτούμενες διοικητικές διαδικασίες για την καταβολή της αμοιβής).

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Παραπομπή σε άρθρα/ σελίδες της προκήρυξης

Ερώτηση 31: Περιλαμβάνονται όροι για καταγγελία της σύμβασης από τον ανάδοχο;

Στο σχέδιο σύμβασης δεν πρέπει να περιλαμβάνονται όροι για καταγγελία της σύμβασης από τον Ανάδοχο και τυχόν υπάρχοντες πρέπει να απαλειφθούν.

Ερώτηση 32: Περιλαμβάνονται όροι που να περιορίζουν την ευθύνη του αναδόχου (π.χ. μόνο θετική ζημία ή αποζημίωση μέχρι του ύψους της σύμβασης κλπ);

Στο σχέδιο σύμβασης δεν πρέπει να περιλαμβάνονται όροι, που περιορίζουν την ευθύνη του Αναδόχου (π.χ μόνο θετική ζημία ή αποζημίωση μέχρι του ύψους της σύμβασης κλπ) και τυχόν υπάρχοντες πρέπει να απαλειφθούν.

ΔΗΛΩΣΗ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΤΜΗΣΗΣ

Δηλώνω ότι το ύψος της αξίας της σύμβασης που προκηρύσσεται δεν συνιστά κατάτμηση, με σκοπό την αποφυγή της εφαρμογής των διατάξεων των ΠΔ 60/2007 ή 59/2007

Το πεδίο συμπληρώνεται αποκλειστικά από το Δικαιούχο, ο οποίος ευθύνεται για την τεχνητή κατάτμηση της υπό ανάθεσης σύμβασης κατά τις επιταγές του ισχύοντος νομικού πλαισίου. Η τεχνητή κατάτμηση αποτελεί κατάτμηση του προϋπολογισμού ανάθεσης μιας ενιαίας σύμβασης και συνιστά καταστρατήγηση του κοινοτικού δικαίου των δημοσίων συμβάσεων. Ως γενική αρχή προάσπισης της θεμελιώδους αρχής των δημοσίων συμβάσεων, της αρχής προστασίας και ανάπτυξης του ανταγωνισμού, η αρχή αυτή εφαρμόζεται σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις ως γενική αρχή ενωσιακού δικαίου, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 8 παρ. 3 του ΠΔ 60/2007 «*κανένα σχέδιο έργου και καμία σύμβαση προμήθειας ή υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να κατατμηθεί, προκειμένου να αποφευχθεί η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος διατάγματος*», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 2 του ΠΔ 59/2007 «*Οι αναθέτοντες φορείς δεν μπορούν να καταστρατηγούν το παρόν διάταγμα κατατέμνοντας τα σχέδια έργων ή τις προτεινόμενες αγορές για την απόκτηση συγκεκριμένης ποσότητας προμηθειών και/ή υπηρεσιών ή χρησιμοποιώντας ειδικές μεθόδους υπολογισμού της αξίας των συμβάσεων*».

Οι ανωτέρω διατάξεις, οι οποίες ενσωματώνουν ενωσιακό δίκαιο, θεσπίζουν την απαγόρευση της τεχνητής κατάτμησης για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων προμηθειών/ υπηρεσιών. Επειδή η διαδικασία ανάθεσης εξαρτάται καταρχήν από το ύψος της συνολικής δαπάνης η διαπίστωση περί τεχνητής κατάτμησης του προϋπολογισμού της υπό ανάθεσης σύμβασης έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς το ύψος της δαπάνης καθορίζει και το νομικό πλαίσιο εφαρμογής της ανάθεσης.

Για την κατανόηση του ανωτέρω νομικού πλαισίου είναι απαραίτητο να γίνει η διάκριση μεταξύ κατάτμησης και τεχνητής κατάτμησης.

Κατάτμηση στο πεδίο της ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων κατά την κρατούσα θεωρία αποτελεί η πρακτική της διαίρεσης μιας ενιαίας σύμβασης που παρουσιάζει λειτουργική αυτοτέλεια σε περισσότερα τμήματα, καθένα από τα οποία αποτελεί «ξεχωριστή σύμβαση» και η οποία ανατίθεται αυτοτελώς και διακριτά από τα υπόλοιπα τμήματα. Η κατάτμηση αυτή δεν απαγορεύεται από το κοινοτικό δίκαιο αλλά διέπεται από συγκεκριμένους κανόνες. Η αναθέτουσα αρχή στην περίπτωση αυτή μπορεί να επιλέξει τον αριθμό των τμημάτων που θα αναθέσει χωριστά και να εφαρμόσει για κάθε επιμέρους τμήμα διαδικασίες ανάθεσης, δημοσιότητας, έννομης προστασίας και προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο που αντιστοιχούν στον συνολικό προϋπολογισμό της ενιαίας σύμβασης. Ειδική περίπτωση κατάτμησης επιτρεπτής υπό όρους αποτελεί και η πρόβλεψη της διάταξης του άρθρου 8 παρ. 5 ΠΔ 60/2007 και 17 παρ. 6 ΠΔ 59/2007.

Τεχνητή κατάτμηση συνιστά ο επιμερισμός, η διαίρεση μιας ενιαίας σύμβασης αγοράς προμηθειών/ υπηρεσιών σε μικρότερες και ο χαρακτηρισμός τους ως αυτοτελών «μικρών συμβάσεων» με χαμηλό προϋπολογισμό, *με σκοπό* την αποφυγή της ενδεδειγμένης, με βάση τον συνολικό προϋπολογισμό της σύμβασης, διαδικασία ανάθεσης και κατά συνέπεια και διαδικασία δημοσιότητας, έννομης προστασίας και προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού του προϋπολογισμού της δημοπράτησης βλέπε σχόλια στο ανωτέρω πεδίο «Προϋπολογισμός».

Η κατάτμηση ελέγχεται σύμφωνα με τα κριτήρια που έχει θέσει η μέχρι σήμερα κοινοτική και εθνική νομολογία. Σχετικά το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στην Υπόθεση C-16/1998 Επιτροπή κατά Γαλλίας εφάρμοσε το **λειτουργικό κριτήριο** ορίζοντας ότι «η ύπαρξη ενός έργου πρέπει να εκτιμάται βάσει της οικονομικής και τεχνικής λειτουργίας του αποτελέσματος των οικείων εργασιών» ενώ επίσης επεσήμανε ότι εφόσον η Αναθέτουσα Αρχή, σε περίπτωση προκήρυξης των τμημάτων ενός έργου υπολογίσει σωρευτικά την αξία όλων των τμημάτων και εφαρμόσει τις διαδικασίες που απαιτούνται με βάση τη συνολική αυτή αξία για κάθε ένα τμήμα που προκηρύσσει, δεν τίθεται ζήτημα κατάτμησης, γιατί έχει εφαρμόσει τα οριζόμενα στις οδηγίες της ΕΕ «περί κατωτάτων ορίων, δημοσιότητας και ίσης μεταχείρισης των προσφερόντων».

Αξιοσημείωτα ήταν και τα επιχειρήματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί γεωγραφικής γεινίασης των έργων, την ταυτόχρονη εξέλιξη των προγραμμάτων εργασιών, την ταύτιση των περιγραφών των εργασιών αυτών στις αντίστοιχες επιμέρους προκηρύξεις συμβάσεων και τον συντονισμό του συνόλου από μία αρχή, ως επιμέρους ενδείξεις της κατάτμησης. (βλ. επίσης και Υποθέσεις C-411-2000 Felix Swoboda και C-574/2010 Επιτροπή κατά Γερμανίας όπου το δικαστήριο υιοθέτησε και πάλι το λειτουργικό κριτήριο).

Η εθνική νομολογία έχει επίσης υιοθετήσει το λειτουργικό κριτήριο. Το Ελεγκτικό Συνέδριο παγίως κρίνει ότι τεχνητή κατάτμηση συντρέχει κυρίως σε περίπτωση που γίνεται επιμερισμός προμηθειών/ υπηρεσιών, οι οποίες κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, την αντίληψη των συναλλαγών και την φύση τους, λόγω της οικονομικής και τεχνικής λειτουργίας τους, θα έπρεπε να θεωρούνται ως ενιαίες. Και καταλήγει ότι δεν είναι νόμιμος ο επιμερισμός της απαιτούμενης συνολικής ποσότητας των ζητούμενων όμοιων ή ομοειδών αγαθών σε περισσότερες μικρότερες ποσότητες ή σε μερικότερες κατηγορίες και η διενέργεια, αντί μίας και ενιαίας, αντίστοιχων τμηματικών προμηθειών, με βάση το ύψος της δαπάνης που προκύπτει από την κατάτμηση της συνολικής τοιαύτης, καθ' όσον με αυτόν τον τρόπο επιχειρείται, κατά τις οικείες διατάξεις να μην τηρηθεί η οριζόμενη από αυτές διαδικασία της διενέργειας ενιαίου τακτικού ή πρόχειρου κατά περίπτωση διαγωνισμού (ενδεικτικά: ΕΣ Πράξεις IV Τμ. 46/2005, 109/2007, Πράξεις V Τμ. 6/2011, 439/2010, Πράξη VI Τμ. 264/2011, Πράξεις VII Τμ. 70/2005, 91/2009, 25/2009).

Ως ομοειδή θεωρούνται τα είδη «που κατά τις συναλλακτικές αντιλήψεις και ήθη συνιστούν μερικότερες κατηγορίες του αυτού αγαθού και για τα οποία η ίδια κατηγορία υποψηφίων προμηθευτών ενδιαφέρεται να διεξαχθεί ενιαία διαδικασία» (Γνωμοδότηση ΝΣΚ 80/2004).

Το ενιαίο του έργου εκτιμάται κατά περίπτωση με βάση λειτουργικά κριτήρια, και ειδικότερα, όπως νομολογιακά έχει κριθεί, από την οικονομικοτεχνική λειτουργία των ανατιθέμενων μερικότερων συμβάσεων, το είδος και τη συνάφεια του φυσικού αντικείμενου τους, την ταυτόχρονη ανάθεση των μερικότερων συμβάσεων ή την ανάθεση των συμβάσεων αυτών εντός του ίδιου οικονομικού έτους, την ομοιότητα των προκηρύξεων των συμβάσεων, τη χρονική διάρκεια της εκτέλεσής τους, τη χωροθέτηση των συμβάσεων και την ενότητα του γεωγραφικού πλαισίου εκτέλεσής τους, τη δυνατότητα πρόβλεψης της ανάγκης εκτέλεσης του αντικείμενου της σύμβασης, την ύπαρξη μίας και μόνο Αναθέτουσας Αρχής ή ενός φορέα που συντονίζει τις διαδικασίες ανάθεσης.

Επομένως, όταν μία σύμβαση, η ύπαρξη της οποίας εκτιμάται με βάση την οικονομική και τεχνική λειτουργία του αποτελέσματος των οικείων εργασιών εκτέλεσής της, μπορεί να διαιρεθεί σε περισσότερα τμήματα και το άθροισμα της προϋπολογισθείσας αξίας των επιμέρους τμημάτων αγγίζει ή υπερβαίνει το όριο εφαρμογής του ΠΔ 60/2007 ή του ΠΔ 59/2007 αντίστοιχα, οι διατάξεις αυτού εφαρμόζονται σε όλα τα τμήματα (υποέργα). Προκειμένου δε να διαπιστωθεί εάν ένα ή περισσότερα υποέργα συνεχονται σε ένα ενιαίο έργο (σύμβαση), ολοκληρωμένο από κάθε άποψη και έτοιμο να χρησιμοποιηθεί για το σκοπό που είχε προβλεφθεί από την αναθέτουσα αρχή, χρησιμοποιούνται λειτουργικά κριτήρια, όπως αυτά που προεκτέθηκαν.

Η διαπίστωση της τεχνητής κατατμήσεως μίας ενιαίας σύμβασης σε τμήματα παραβιάζει τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου που επιβάλλουν τη διενέργεια διαγωνισμού για την ανάθεση αυτού και τη δημοσίευση της οικείας προκηρύξεως στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ακολούθως, η μη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου ως προς το σύνολο των υποέργων της ενιαίας πράξης, κυρίως με την αποστολή της προκηρύξεως αυτών προς δημοσίευση, συνιστά πλημμέλεια, η οποία καθιστά μη νόμιμη την περαιτέρω διαδικασία του διαγωνισμού διότι η παράλειψη των διατυπώσεων δημοσιότητας οδηγεί σε αποκλεισμό των δραστηριοποιούμενων στα κράτη μέλη της ΕΕ, οικονομικών φορέων και ως εκ τούτου πλήττονται οι αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού, της προσβάσεως στις διαδικασίες αναθέσεως δημοσίων συμβάσεων και της διαφάνειας.

Εφαρμοστέο δίκαιο/Νομολογία:

Άρθρο 8 παρ. 3 του ΠΔ 60/2007

Άρθρο 17 παρ. 2 του ΠΔ 59/2007

Υποθέσεις ΔΕΚ: C-16/1998 Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-411/2000 Felix Swoboda, C-574/2010 Επιτροπή κατά Γερμανίας

Πράξεις ΕΣ: IV Τμ: 46/2005, 109/2007, V Τμ: 6/2011, 439/2010, VI Τμ: 264/2011, VII Τμ: 70/2005, 91/2009, 25/2009.

Γνωμοδότηση ΝΣΚ 80/2004

Τεκμηρίωση δικαιούχου :

Ο Δικαιούχος δηλώνει υπεύθυνα περί μη συνδρομής λόγων τεχνητής κατάτμησης στην υπό ανάθεση σύμβαση του, αποκλείοντας με δική του ευθύνη την καταστρατήγηση εξ αυτού του λόγου των διατάξεων του ενωσιακού και εθνικού δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων και προστασίας του ανταγωνισμού.

Τεκμηριώνει τη δήλωσή του καταρχήν σε σχέση με άλλα ομοειδή υποέργα της ενταγμένης πράξης, εξηγώντας γιατί η παρούσα ανάθεση είναι αυτοτελής και δεν συνεχεται λειτουργικά κατά τέτοιο τρόπο με τις συμβάσεις των υπόλοιπων υποέργων της ίδιας ενταγμένης πράξης, ώστε να ικανοποιούνται τα νομολογιακά κριτήρια περί κατάτμησης.

Τεκμηριώνει τη δήλωση του κατά δεύτερον σε σχέση με τις αναθέσεις των συμβάσεων του σε ετήσια βάση, εξηγώντας γιατί η παρούσα ανάθεση είναι αυτοτελής και δεν συνεχεται λειτουργικά κατά τέτοιο τρόπο με τις υπόλοιπες συμβάσεις του, τις οποίες ανέθεσε ήδη ή προγραμματίσει να αναθέσει εντός του ίδιου χρονολογικού έτους, ώστε να ικανοποιούνται τα νομολογιακά κριτήρια περί κατάτμησης. Προτείνεται να επισυνάπτονται πίνακες ετήσιου προγραμματισμού αναθέσεων.

Η τεκμηρίωση επομένως γίνεται σε σχέση με όλες τις συμβάσεις που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους, συμπεριλαμβανομένων και των ενωσιακών, καθώς η έννοια της κατάτμησης αφορά ενιαία συμβάσεις που ανατίθεται από αναθέτουσες αρχές ανεξαρτήτως της πηγής χρηματοδότησης των δημοσίων πόρων.